

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Matleena Anneli Lamminaho & Anne-Mari Susanne Ojanen

OPETTAJIEN KOKEMUKSIA
YLÄKOULULAISTEN NUORTEN
KÄYTÖSHÄIRIÖIDEN MUUTOKSISTA
VIIMEISEN KYMMENEN VUODEN
AIKANA

Sosiaali- ja terveystieteiden
2009

ALKUSANAT

*”Se, jos jää peruskoulussa luokalleen,
ei ole tulevaisuuden kannalta erityisen merkittävä epäonnistuminen,
sillä se on epäonnistuminen vain väliaikaisesti.*

*Mutta se jos jää elämäkoulussa luokalleen,
on merkittävä epäonnistuminen, itseasiassa merkittävin kaikista epäonnistumisesta,
sillä se vaikuttaa koko elämään.”*

-Henna Makkonen-

Tämä opinnäytetyö tehtiin Vaasan ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan yksikössä keväällä ja syksyllä 2009. Ohjaajanamme toimivat Hannele Laaksonen ja Hanna-Leena Melender. Haluammekin esittää heille suuret kiitokset asiantuntevasta ja ideoivasta opetuksesta ja kannustavasta asenteestaan tehdessämme opinnäytetyötä.

Lisäksi haluamme kiittää niitä kouluja ja opettajia, jotka mahdollistivat tämän opinnäytetyön tekemisen vastaamalla kyselylomakkeisiin.

Vaasassa 12.10.2009

Matleena Lamminaho

Anne-Mari Ojanen

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Hoitotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tekijät	Matleena Lamminaho, Anne-Mari Ojanen
Opinnäytetyön nimi	Opettajien kokemuksia yläkoululaisten nuorten käyttöhäiriöiden muutoksista viimeisen kymmenen vuoden aikana
Vuosi	2009
Kieli	suomi
Sivumäärä	50 + 5 liitettä
Ohjaaja	Hannele Laaksonen, Hanna-Leena Melender

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvailla opettajien kokemuksia nuorten käyttöhäiriöiden muutoksista viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tutkimus suoritettiin neljässä yläkoulussa Pohjanmaan alueella.

Tutkimuksen kohteena olivat yläkoulujen opettajat, jotka olivat toimineet alalla vähintään kymmenen vuotta. Aineisto kerättiin kyselylomakkeella, joka sisälsi avoimia kysymyksiä. Kyselyyn vastasi 15 opettajaa. Tutkimus oli kvalitatiivinen eli laadullinen ja tutkimusaineisto analysoitiin sisällönanalyysillä.

Tutkimukseen osallistuneiden mielestä nuorten käyttöhäiriöt ovat kasvaneet ja ne ilmenevät tuntien häirintänä, kiusaamisena, väsymisenä, mielenterveysongelmien lisääntymisenä, itsekkyytenä, sääntörikkomuksina, keskittymiskyvyttömyytenä, opettajien työn sabotointina, epäkunnioittavana käytöksenä, päihteiden käytön lisääntymisenä, turvattomuutena ja äkkipikaisuutena.

Muutokset tulevat ilmi selvimmin mielenterveysongelmien kasvuna ja oppilaiden passiivisuuden lisääntymisenä. Suurimmat syyt käyttöhäiriöiden muutokseen löytyvät vanhemmuudesta ja yhteiskunnasta.

Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää kouluterveydenhuollossa, psykiatrisessa hoitotyössä, oppilashuollossa ja opettajan työssä. Jatkotutkimusaiheeksi ehdotetaan käyttöhäiriöisen nuoren kohtaamista ja käyttöhäiriöiden ennaltaehkäisyä kouluterveydenhuollossa. Myös moniammatillisen toiminnan vahvistaminen koulu yhteisössä on tarpeellinen tutkimusaihe. Tämän tutkimuksen aihetta voi myös syventää ja laajentaa tutkimalla suurempia otoksia. Tuloksia voidaan käyttää myös pohjana mahdollisia jatkotutkimuksia varten.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Hoitotyön koulutusohjelma

ABSTRACT

Authors	Matleena Lamminaho, Anne-Mari Ojanen
Title	Behavioral Disorders among Junior High school Pupils during the Last Decade– Teachers` Experiences
Year	2009
Language	Finnish
Pages	50 + 5 Appendices
Names of Supervisors	Hannele Laaksonen, Hanna-Leena Melender

The aim of this bachelor`s thesis was to find out whether there were any changes concerning behavioral disorders among the junior high school pupils within the last ten years. The study was carried out in junior high schools in the Ostrobothnia Region.

The target group of this study included the junior high school teachers, who had worked with junior high school pupils for at least ten years. The material was collected with a questionnaire, which had open ended questions. There were 15 respondents. The research was qualitative, and the research material was analysed with content analysis.

The results showed that the amount of behavioural disorders has increased, and that they manifest as disturbing the lessons, as bullying, as been tired, as increase in mental health problems, as selfishness, as disobeying the rules, as inability to concentrate, as sabotaging the teachers` work, as disrespectful behaviour, as increase in drug use, as feelings of insecurity and as being quicktempered.

The most apparent changes are in the pupils` mental well-being (mental problems) and an increased passive attitude among the pupils. The biggest reasons for these changes can be found in the parenthood and in the society.

The results of this study can be used in school healthcare, psychiatric nursing, student welfare, and generally in teachers` work. A topic for further study could be finding out how a pupil with these disorders should be confronted and how the behavioral disorders could be prevented. Also strengthening multi-professional cooperation should be studied. Also the topic of this study could be studied further. The results of this study can be used as a basis for future research.

Keywords Adolescent, Youth Culture, School, Behavioral Disorder

SISÄLLYS

ALKUSANAT	1
TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
TAULUKKOLUETTELO	6
KUVIOLUETTELO	6
LIITELUETTELO	7
1. JOHDANTO	8
2. KEHITYS MURROSIÄSSÄ	9
2.1 Murrosikä biologisesti	9
2.2 Murrosikä psyykkisesti	10
2.2.1 Varhaisnuoruus	10
2.2.2 Varsinainen nuoruus	11
2.2.3 Jälkinuoruus	11
2.3 Nuoruuden kehitystehtävät	12
3. NUORISOKULTTUURI ENNEN JA NYT	13
3.1 Kaverit ja jengit	13
3.2 Alakulttuuri	14
3.2.1 1990-luvun nuorisokulttuuri	15
3.2.2 2000-luvun nuorisokulttuuri	15
4. KÄYTÖSHÄIRIÖT	16
4.1 Käytöshäiriön riskitekijät	17
4.2 Käytöshäiriön oireet ja käytöshäiriön ennustetta heikentävät tekijät	18
4.3 Käytöshäiriöt koulussa	19
4.4 Aggressiivisuus ja väkivalta	20
5. KOULUN MONIAMMATILLINEN TYÖRYHMÄ TUKEMASSA NUOREN KASVUA	23

5.1	Kouluterveydenhuolto ja koulukuraattorit	24
5.2	Vanhemmuus ja perhe	25
5.3	Opettajat	26
6.	TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	27
7.	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	28
7.1	Tutkimusmenetelmä	28
7.2	Kohderyhmä	28
7.3	Tiedonkeruumenetelmä	28
7.4	Aineiston analysointitapa	29
8.	TUTKIMUKSEN TULOKSET	31
8.1	Nuorten käytöshäiriöiden muutokset opettajien arvioimina	32
8.2	Nuorten käytöshäiriöiden muutokset viimeisen 10 vuoden aikana	35
8.3	Käytöshäiriöiden muutoksiin vaikuttavat tekijät	39
9.	YHTEENVETO TULOKSISTA	43
10.	TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	44
11.	POHDINTA	46
11.1	Tutkimuksen tulosten tarkastelua	46
11.2	Tutkimustulosten hyödynnettävyys ja jatkotutkimusaiheet	47
	LÄHTEET	49

TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1 Käytöshäiriöiden oireita

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1 Aggressiivisuuden määrittelyä

Kuvio 2 Vastaajien työkokemus vuosina

Kuvio 3 Nuorten käytöshäiriöiden ilmenemismuodot

Kuvio 4 Opettajien näkemyksiä nuorten käytöshäiriöiden muutoksista viimeisen kymmenen vuoden aikana

Kuvio 5 Opettajien näkemyksiä nuorten käyttäytymisen muutokseen vaikuttavista tekijöistä

LIITELUETTELO

Liite 1. Saatekirje

Liite 2. Kyselylomake

Liite 3. Liitetaulukko 1. Aineiston analyysiprosessi: Nuorten käytöshäiriöiden ilmeneminen

Liite 4. Liitetaulukko 2. Aineiston analyysiprosessi: Nuorten käytöshäiriöiden muutokset viimeisen 10 vuoden aikana

Liite 5. Liitetaulukko 3. Aineiston analyysiprosessi: Nuorten käyttäytymisen muutoksiin vaikuttavat tekijät

1. JOHDANTO

Tämän tutkimuksen lähtökohtana on median tuottama kuva ilmiöstä, jonka mukaan nuorten käytöshäiriöt olisivat lisääntyneet merkittävästi. Jokelan ja Kauhajoen koulusurmien jälkeen nuorten käyttäytyminen koulussa on ollut usein esillä mediassa ja aiheuttanut kiivastakin keskustelua. Seuraavat otsikot on poimittu muutamista Suomessa ilmestyvistä lehdistä:

- *"Heinolan koulu-uhkaus: Teini soitti tappopuhelun sattumanvaraisesti"* (IS-STT 2008).

- *"Koulupoika otti ylimääräisen kalapuikon - Koulu kutsui poliisit"* (IS-STT 2009).

- *"Opettajat: Kouluista pitää tehdä turvallisempia"* (STT 2009).

- *"Pieni oppilaiden joukko häiriköi vantaalaiskoulua"* (Karumo & Pajari 2009)

Tutkimuksen tarkoituksena on kuvailla opettajien kokemuksia yläkoululaisten käytöshäiriöiden muutoksista viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tutkijat valitsivat opinnäytetyön aiheeksi nuorten käytöshäiriöt, koska haluttiin selvittää onko nuorten käytöksessä todella tapahtunut muutoksia vai onko kyseessä vain median luoma illuusio. Aihe kiinnosti myös siksi, että toinen tutkija valitsi suuntaaviksi opinnoikseen lasten ja nuorten hoitotyön ja toinen psykiatrisen hoitotyön.

Mediassa on viime aikoina keskusteltu vilkkaasti lasten ja nuorten käyttäytymisestä koulussa. Eräissä haastatteluissa on tullut ilmi, että nykyään jotkut opettajat jopa tuntevat pelkoa oppilaitaan kohtaan. Opettajien mukaan nuorten käytökseen on tullut uhmakkuutta ja aggressiivisuutta ja myös opettajien auktoriteetti on kyseenalaistettu.

2. KEHITYS MURROSIÄSSÄ

”En vaadi mitään - mutta haluan kaiken. ”

(Ingrid Bergman)

Jotta voitaisiin tunnistaa poikkeavasti käyttäytyvä nuori, on tiedettävä kuinka määritellään normaalin nuoren kehitys nuoresta aikuiseksi. Nuoruusiäksi on määritelty ikävuodet 12–22. On kuitenkin huomioitava, että nuoruusiälle ei voi antaa mitään tarkkaa alkamis- tai päättymisikää, koska jokainen on yksilö ja kehittyä omalla aikataulullaan. (Aalberg & Siimes 2007, 55; Helminen 2005, 18.)

Kirjallisuushaku tehtiin Ewa, Pubmed ja Medic -hakuohjelmilla. Hakusanoina käytettiin sanoja nuori, kouluterveydenhuolto, koulu, opettajat, käytöshäiriöt, haastava käyttäytyminen, aggressiivisuus, epäsosiaalisuus, koulukäyttäytyminen, koulupsykologi, koulukuraattori, yläkoulu school ja behavior disorder. Haku tuotti suomenkielisiä ja englanninkielisiä artikkeleita sekä kirjallisuutta. Tutkijat hyväksyivät vain sellaiset tutkimukset, jotka koskivat Pohjoismaita ja jotka olivat alle viisi vuotta vanhoja. Rajausten jälkeen jäljelle jääneistä artikkeleista ja kirjoista valittiin sisällön perusteella kahdeksan artikkelia ja 22 kirjallista teosta. Lisäksi tehtiin käsihakuja. Tutkiva Hoitotyö –lehden sisällysluettelot selattiin vuodesta 2006 lähtien, mutta ne eivät sisältäneet tutkimuksia, jotka olisivat olleet sopivia tähän tutkimukseen.

2.1 Murrosikä biologisesti

Biologinen murrosikä alkaa tytöllä tavallisesti noin 11-vuotiaana. Tytöstä tulee nainen ja pojasta mies normaalisti 2-5 vuodessa. Biologiseen murrosikään kuuluvat tytöillä muun muassa rintojen kasvu, häpykarvoituksen lisääntyminen sukupuolielinten ympärillä, voimakas pituuskasvu murrosiän keskivaiheilla sekä lantionkaaren muotoutuminen. Merkittävin muutos tytöillä on kuukautisten alkaminen keskimäärin 13-vuotiaana. (Aalberg ym. 2007, 15, 55, 60.)

Poikien biologinen murrosikä alkaa normaalisti tyttöjä myöhemmin, keskimäärin 12,5-vuotiaana. Biologisiin muutoksiin kuuluvat muun muassa kiven ja peniksen kasvu, karvoituksen lisääntyminen, äänen madaltuminen, pituuskasvu ja myös lihasmassa lisääntyy voimakkaasti. Lisäksi pojilla tulee hallitsemattomia erektioita sekä siemensyöksyjä etenkin yöaikaan. (Aalberg ym. 2007, 39,41.)

2.2 Murrosikä psyykkisesti

Murrosiän psyykinen kehitys voidaan jakaa kolmeen, rajattomaan vaiheeseen. Niitä ovat varhaisnuoruus, varsinainen nuoruus ja jälkinuoruus. (Aalberg ym. 2007, 68.)

2.2.1 Varhaisnuoruus

Varhaisnuoruus sijoittuu 12–14 ikävuoteen ja on sidoksissa juuri alkaneeseen murrosikään (Aalberg ym. 2007, 68). Nuoren on luovuttava lapsuudesta ja kohdattava uusia kasvutehtäviä. Yhteenotot vanhempien kanssa alkavat ja ne voivat olla joskus hyvinkin rajuja. Murrosiän normaalia käytöstä ovat voimakkaat tunteenpurkaukset, ristiriitaisuudet ja mielialan vaihtelut. Nuori saattaa välillä turvautua vanhempiinsa hyvinkin lapsenomaisesti ja toisinaan hän aggressiivisesti suojelee omaa yksilöllisyyttään ja reviiriään. (Brummer & Enckel 2005, 43.) Varhaisnuori hakee omaa kaveriporukkaansa. Hän tarvitsee myös perheen ulkopuolisten tukea selvitäkseen tunteidensa myllerryksestä ja löytääkseen oman paikkansa ympäröivässä maailmassa. (Aalberg ym. 2007, 69.) Hän saattaa pohtia elämän peruskysymyksiä hyvinkin syvällisesti, mutta toisaalta hän voi olla täysin jonkin pinnallisen ilmiön lumoissa ja vietävissä (Brummer ym. 1999, 45).

Nuoren mieltä hämmentää myös tietoisuus oman seksuaalisuutensa olemassaolosta ja ruumiin muuttuminen pojasta mieheksi tai tytöstä naiseksi. Ristiriitaisuus on haasteellista paitsi nuorelle itselleen, niin myös hänen vanhemmilleen. (Väestöliitto 2009)

Murrosiän voimakkaat fyysiset muutokset voivat olla hyvin uuvuttavia kasvavalle nuorelle. Vanhemmat kokevat usein, että heidän murrosikäinen nuorensa on passiivinen ja aikaansaamaton. Toisaalta nuori voi alkaa esittää mielipiteitään uudella, hyvin voimakkaalla ja radikaalilla tavalla. Vanhemmat voivat kokea nuoren mielipiteet tahallisen provosoiviksi. (Jarasto & Sinervo 1999, 32.)

2.2.2 Varsinainen nuoruus

Varsinaisen nuoruuden ikävaiheessa nuori on alkanut sopeutua muuttuneeseen ruumiinkuvaansa. Oman seksuaalisuuden tiedostaminen ja hyväksyminen aloittaa uudenlaisen suhtautumisen minäkuvaan sekä ihmissuhteisiin. 15–17-vuotiaana nuori on kuitenkin vielä epävarma sukupuolisesta identiteetistään ja seksuaalisesta suuntautumisestaan. Nuori alkaakin etsiä omaa seksuaalisuuttaan seurustelusuhteiden avulla. Ikävaiheen loppupuolella nuoren identiteettiä koskevat paineet helpottuvat itsensä hyväksymisen myötä, ja nuoresta tulee aktiivinen ja energinen. (Aalberg ym. 2007, 69–70.)

Nuori kehittyy tässä ikävaiheessa energiseksi ja aktiiviseksi, kun varsinaisen nuoruuden yllykepaineet helpottuvat. Hänessä kehittyy uudenlainen kiinnostus omia kykyjään ja taitojaan kohtaan sekä uteliaisuus siitä, kuinka hän voi näitä kykyjään hyödyntää. Nuoren identiteetti eli käsitys siitä, kuka hän on, kehittyy voimakkaasti, mutta samalla nuori murehtii menetettyä lapsuuttaan ja luopuu vähitellen lapsenomaisista käyttäytymismalleista. (Aalberg ym. 2007, 58.)

2.2.3 Jälkinuoruus

Jälkinuoruudessa nuori seestyy 18–22-vuotiaana ja murrosiän alussa koetut myrskyt ovat ohi. Murrosikä on loppusuoralla ja nuori on onnistunut itsenäistymään vanhemmistaan. Nuori tarkastelee vanhempiaan uudella tasa-arvoisella tavalla ja pystyy hyväksymään ja arvostamaan heidän positiivisia ja negatiivisia piirteitään itsessään. (Aalberg ym. 2007, 71.)

Jälkinuoruudessa nuori hyväksyy erilaisuutta ja kykenee empatiaan, joka ilmenee vakiintuneena parisuhteena ja epäitsekkäinä kaverisuhteina. Nuori osaa antaa ja ottaa vastaan palautetta ja hän oppii kantamaan vastuunsa. (Aalberg ym. 2007, 71.)

2.3 Nuoruuden kehitystehtävät

Nuoruuden päämääränä on saavuttaa itsenäisyys vanhemmista, kodista ja kaverista. Jotta nuori pääsee päämääräänsä, hänen on läpikäytävä kolme kehitystehtävää, jotka kuuluvat nuoren ikäkauteen. Kehitystehtäviä ovat:

1. Vanhemmista irrottautuminen varhaisnuoruudessa ja heidän hyväksymisensä sellaisenaan jälkinuoruudessa.
2. Uuden ruumiinkuvan, seksuaalisuuden ja seksuaalisen identiteetin hahmottaminen.
3. Ikätovereihin samaistuminen ja heidän apuunsa luottaminen murrosiän kasvun ja kehityksen aikana. (Aalberg ym. 2007, 67,68.)

Nuoren on mahdollista saavuttaa tasapainoinen ja psyykkisesti terve aikuisuus vain nuoruusiän kriisit läpikäymällä (Brummer ym. 1999, 45). Nuoren valinnat alkavat heijastua jo aikuisikään ja hän löytää aikuisen identiteettinsä. Nuori pyrkii tekemään elämäänsä koskevia ratkaisuja oman, murrosiän aikana muodostuneen maailmankuvansa kautta. (Myllykoski, Melamies & Kangas 2004, 20.) Mikäli nuorelle annetaan mahdollisuus ja hän uskaltaa antaa omien mieltymystensä, halujensa ja toiveidensa ohjata valintojaan, hänellä on kaikki hyvän itsetunnon eväät (Väestöliitto 2009).

3. NUORISOKULTTUURI ENNEN JA NYT

”Elämässä täytyy olla muutakin kuin se että saa kaiken.”

(Maurice Sendak)

Ensimmäisen kerran Suomessa nuoruusikä on määritelty vuonna 1889, kun teollistuva yhteiskunta näki tarpeelliseksi säätää inhimilliset työajat lapsille ja nuorille. Suomalainen nuorisokulttuuri syntyi 1950-luvulla, kun äänilevyteollisuus avasi kevyen musiikin padot. Tuolloin myös työväenluokka sai alkunsa ihmisten muuttaessa maalta kaupunkiin työn perässä. Uuden säännöllisen työajan ja koulutuksen ansiosta nuorille jäi työpäivän tai koulun jälkeen aikaa seurustella muiden kaupunkilaisnuorien kanssa ja he alkoivat muodostaa ensimmäistä nuorisokulttuuria johon kuuluivat äänilevyt kevyine musiikkeineen ja omintakeisine pukeutumisineen. 1950-luvun nuorisokulttuuri sai paljon vaikutteita Amerikasta. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 2007, 29, 31.)

Nuorisokulttuurilla on iso merkitys nuoren identiteetin muotoutumiselle (Jarasto ym. 1999, 166). Nuoret muokkaavat kulttuurinsa niin sanotuksi valtakulttuurin ”vastakulttuuriksi”, pyrkien näin kapinoimaan valtakulttuurille ominaisia arvoja vastaan. Nuorisokulttuuri elää ja mukautuu yhteiskunnan ajan hengen mukaan ja on kansainvälistä. (Aaltonen ym. 2007, 31, 33.)

3.1 Kaverit ja jengit

Ikätovereiden merkitys kasvavalle nuorelle on suuri, kun hän alkaa murrosiän alkuvaiheessa yhä selvemmin erottua vanhemmistaan (Aalberg ym. 2007, 71). Nuori ajautuu usein ystävänsä ohjailtavaksi tai ohjaajaksi. Tämän vuoksi vanhemmat ovat usein huolissaan nuorensa kaveriporukasta: urheilevatko kaverit vai keskittyvätkö he enemmän nuorille tavanomaiseen kokeilunhaluun, johon kuuluvat muun muassa tupakointi ja alkoholin käyttö. (Reinikkala, Ryhönen, Penttinen & Pesonen 2003, 91.)

Uusien suhteiden luomisen myötä nuorelle kehittyy kyky hyväksyä erilaisuutta ja hän hahmottaa, että ihminen koostuu sekä hyvistä, että huonoista piirteistä, mutta kuitenkin hän voi olla ystävä. Nuori alkaa nähdä negatiivisia piirteitä myös itsessään kavereilta saaman palautteen kautta ja hän voi hyväksyä piirteensä tai ottaa palautteesta oppia ja kehittää itseään. (Jarasto ym. 1999, 90–91.)

Normaalisti tytöillä on yksi hyvä ystävä, jonka kanssa jaetaan kokemuksia ja tunteita ja pojalla on suuri kaveripiiri, jonka kanssa kuljetaan yhdessä. Varhaisnuoruudessa ystävyysuhteet kehittyvät pysyvimmiksi ja perustuvat luottamukseen. (Jarasto ym. 1999, 90.) Ystävyysuhteet voivat olla kuitenkin itsekkeitä, jolloin ystäviin suhtaudutaan hyvin omistavasti (Reinikkala ym. 2003, 80). Vasta nuoruuden edetessä kaverisuhteista tulee enemmän vastavuoroisia ja tasa-arvoisia. Nuori voi hyväksyä sen, että hänen parhaalla ystävällään on muitakin ystäviä ja hän itse saattaa muodostaa uusia kaverisuhteita harrastuksissa tai koulussa. (Jarasto ym. 1999, 90.)

3.2 Alakulttuuri

Nuorisokulttuuri on jakautunut alakulttuureihin, jotka sisältävät omia arvojaan ja normejaan (Iivari 2009). Ominaista niille ovat omat erityiset viestimiskeinot, joita ovat esimerkiksi, musiikki, vaatetus sekä kieli. Kun kymmenen vuotta sitten puhuttiin teknofriikeistä ja hip-hoppareista, voidaan nykypäivänä puhua samassa merkityksessä irkkaajista ja pissiksistä. (Jarasto ym. 1999, 166; Aaltonen ym. 2003, 32.)

Alakulttuurikäsitteet ovat muuttuneet ja muokkautuneet monta kerta nuorisokulttuurin historian aikana ja uusia syntyy koko ajan. Se, mihin alakulttuuriin nuori suuntautuu, riippuu iästä, koulutuksen tasosta ja pituudesta sekä nuoren sosiaalisesta taustasta. (Aaltonen ym. 2007, 33.)

3.2.1 1990-luvun nuorisokulttuuri

Monet nuoret eivät ole sitoutuneet mihinkään alakulttuuriryhmään, vaan he saattavat liikkua useamman ryhmän sisällä (Jarasto ym. 1999, 167). 1990-luvulla nuorisokulttuurille oli tyypillistä erilaisten alakulttuurien sekoittuminen keskenään (Aaltonen ym. 2007, 37). 1990-luvulla alettiin puhua niin sanotusta G-sukupolvesta. Sillä määritellään nuorisoa, jolle on tyypillistä halu tutkia ja nähdä maailma eli voidaan puhua nomadismista. Voidaan sanoa että G-sukupolven isänmaa on koko maailma. (Aaltonen ym. 2007, 38, 41.)

3.2.2 2000-luvun nuorisokulttuuri

2000-luvun yhteiskuntaa nimitetään postmoderniksi eli myöhäismoderniksi yhteiskunnaksi (Aaltonen ym. 2007, 40). 2000-luvun nuorisosukupolvi on syntynyt yhteiskuntaan, jota hallitsee loppumaton mediavirta ja asioiden hajanaisuus. Kun aikaisemmin nuorten elämää ohjasivat perhe, työ ja perinteet, voidaan nykyaikana puhua yksilöllisyyden kulttuurista. (Salasuo 2006.) Postmodernin yhteiskunnan yksilöllisyyskäsitteet antaa nuorelle runsaasti erilaisia mahdollisuuksia sosiaaliluokasta riippumatta, mutta saattaa tuoda mukanaan myös kohtuuttomasti paineita. (Aaltonen ym. 2007, 40.) Parhaassa tapauksessa nuorelle avautuvat mahdollisuudet lähes mihin tahansa, mutta huonommassa tapauksessa valinnat johtavat ongelmien kasaantumiseen. Nyky-yhteiskunta tarjoaa loputtomasti virikkeitä, joiden edessä väärät valinnat antavat nuorelle mahdollisuuden passivoitua eli lamaantua. Passivoituminen voidaan nähdä esimerkiksi nuoren vetäytymisenä sosiaalisesta kanssakäymisestä tietokoneen ääreen. (Salasuo 2006.)

4. KÄYTÖSHÄIRIÖT

Elämä on lyhyt, kuin perhosen lento. Jospa osaisimme lentää sen yhtä kauniisti.

(L.E.A.)

Käytöshäiriöillä määritellään pitkäaikaista ja jatkuvaa epäsosiaalista käyttäytymistapaa lapsuus- tai nuoruusiässä. Käytännössä tämä ilmenee itsekkäänä käytöksenä sekä piittaamattomuutena annettuja normeja, lakeja ja sääntöjä kohtaan. Nuoren arjessa käytöshäiriöt voivat aiheuttaa toimintakyvyn kliinistä alenemista. (Kaltiala-Heino, Ritakallio & Lindberg 2008, 4321; Suvisaari & Manninen 2009, 2459.)

Käytöshäiriöiden yhteydessä voidaan puhua myös haastavasta käytöksestä, joka on nykyaikaisempi ja kuvaavampi termi käytöshäiriöille. Haastava käyttäytyminen voi johtua kyseisen ihmisen vuorovaikutusongelmista. (Kerola & Sipilä 2007, 13.) Tässä työssä käytetään haastavasta käyttäytymisestä termiä käytöshäiriö.

Lapsuus- ja nuoruusiässä saattaa tavallisesti esiintyä jonkinlaisia käyttäytymisongelmia, jotka ovat yleensä kuitenkin ohimeneviä. Vakavammasta häiriöstä voidaan puhua kun lapsuusiässä alkanut ja aikuisikään jatkunut käytöshäiriö tuottaa selvästi ongelmia arkipäivässä. Ongelmia voi esiintyä esimerkiksi henkilön terveydentilassa ja vuorovaikutussuhteissa. (Suvisaari ym. 2009, 2463.)

Käytöshäiriö on yleisempää pojilla kuin tytöillä. Lapsuusiässä poikien käytöshäiriö on noin neljä kertaa yleisempää tyttöihin verrattuna, mutta nuoruusiässä määrä laskee kaksinkertaiseksi. Käytöshäiriön ennustetta pahentaa sen diagnosoimatta jättäminen varhaislapsuudessa. (Suvisaari ym. 2009, 2459-2460.) Lasten ja nuorten käyttäytymisen häiriöistä on tulossa suuri kansanterveysongelma. Tämä näkyy selvästi erilaisten mielenterveyden – ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi nostetuissa hoitotukien määrässä. Hoitotukia on nostettu 24 % aiempaa

enemmän vuosien 2000–2007 välillä. (Autti–Rämö, Maaniemi, Raitasalo, Martinkainen & Sourander 2008, 3865.)

Usein käytöshäiriöt ovat ohimeneviä ja helpottuvat ilman hoitoa. Jos oireilu on kestänyt kauan ja se häiritsee nuoren vuorovaikutussuhteita, oppimista ja arkea on syytä hakeutua tarkempiin tutkimuksiin. Erityisesti on otettava huomioon hoidon tarve, jos käytöshäiriön oireet ovat alkaneet erityisen nuorena, alle 10-vuotiaana ja nuorella on älyllisen kehityksen viivästyistä. Vaikean käytöshäiriön hoitamatta jättäminen voi johtaa sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen syrjäytymiseen. (Kosken-tausta 2006, 7.)

4.1 Käytöshäiriön riskitekijät

Käytöshäiriön riskitekijöinä pidetään yleisesti perinnöllistä alttiutta, jolla on erityisesti merkitystä tunteettomuuteen ja aggressiivisuuteen. Muut riskitekijät jaetaan raskausajan ja kasvuympäristön riskeihin. Raskausajan riskit liittyvät äidin raskausajan komplikaatioihin tai päihteiden käyttöön. Kasvuympäristön riskitekijöinä pidetään lapsen kohdistuvaa väkivaltaa ja hyväksikäyttöä, lapsen rikkonaisuutta perhetaustaa ja sen sisäisiä ristiriitoja, vanhempien matalia kognitiivisia taitoja ja heikkoa sosioekonomista asemaa. Tutkimuksen mukaan isän väkivaltaisella käytöksellä on vaikutusta lapsen käytöshäiriön syntyyn. (Suvisaari ym. 2009, 2460.)

Nuoruusiässä alkaneella käytöshäiriöllä on parempi ennuste kuin myöhemmin alkaneella koska nuoren ongelmat eivät ole ehtineet vielä kasaantua. Usein nuoren käytökseen saattavat vaikuttaa ulkopuoliset tekijät, kuten kaveripiiri ja sen epäsosiaalinen käytös. Jos käytöshäiriön syy on selkeästi johdettavissa perheestä tai ympäristöstä riippuvaan ohimenevään stressiin voi käytöshäiriö olla parannettavissa ilman ulkopuolista apua. (Huttunen 2008.) Uusiseelantilaisen käytöshäiriötä koskevan tutkimuksen mukaan nuoruusiässä alkava käytöshäiriöön viittaava oireilu on pysyvämpää pojilla kuin tytöillä (Suvisaari ym. 2009, 2460–2461).

4.2 Käytöshäiriön oireet ja käytöshäiriön ennustetta heikentävät tekijät

Taulukossa 1 on eritelty käytöshäiriöiden oireita. Oireet on jaettu puheen muutokseen, psyykkisen tilan muutokseen ja fyysisen tilan muutokseen. (Kerola ym. 2007, 14.) Käytöshäiriön diagnosointiin on olemassa tarkempia kriteereitä, jotka on luokiteltu Suomessa käytössä olevan ICD-10-tautiluokituksen mukaan (Suvisaari ym. 2009, 2459).

Taulukko 1 Käytöshäiriöiden oireita

Käytöshäiriöiden oireita		
Muutoksia puheessa	Muutoksia psyykkisessä tilassa	Muutoksia fyysisessä tilassa
– epäilevä puhe	– ahdistuneisuus	– asentojen outous
– herjaus	– kieltäytyminen lääkkeitä	– hikoilu
– kiroilu	– kiihtyneisyys	– ihon värin vaihtelut
– konfliktiin haastaminen	– kireys	– jähmeys
– Muutokset puheäänessä ja puherytmin vaihtelu esim. kuiskaaminen, huutaminen...	– ärtyisyys	– motorinen rauhattomuus ja äänekkyyys, esim. tavaroiden äänekäs käsittely
– puhumattomuus		– ruumiin jännittäminen
– syyttely		– takertuminen
– uhkailu		– tuijottaminen
		– vetäytyminen

Lähde: Kerola ym. (2007, 14)

Käytöshäiriöiden ennustetta heikentävät seuraavat tekijät:

- lapsen käytöshäiriöön viittaavat oireilut ovat alkaneet alle 10-vuotiaana
- erityinen väkivaltaisuus ja etenkin esineiden kautta tapahtuva väkivalta
- tunnekylläisyys persoonallisuuden piirteenä eli aleksitymia
- samanaikaisesti lapsella todettu ylivilkkaus- ja tarkkaavaisuushäiriö
- perheen sisällä olevat jatkuvat ristiriidat ja vaikeudet
- vanhempien vuorovaikutussuhteiden ongelmallisuus sekä heidän mahdollinen rikollisuutensa.
- heikko kielellinen lahjakkuus. (Suvisaari ym. 2008, 2465.)

4.3 Käytöshäiriöt koulussa

Nuorten käytöshäiriöiden määrän on todettu kasvaneen kouluissa. Käytöshäiriöt tulevat ilmi nykypäivänä auktoriteetin ja koulun toimintamenetelmien erilaisina kyseenalaistamisina. Oppilaat pyrkivät myös itse tarkoitettuihin kokeilemaan opettajien rajoja, pyrkimyksensä saada heidät reagoimaan. Pieni osa oppilaista on jopa täysin vieraantunut koulusta instituutiona. (Fröjd, Mansikka, Ahonen, Ahonen & Kaltiala-Heino 2008, 9.)

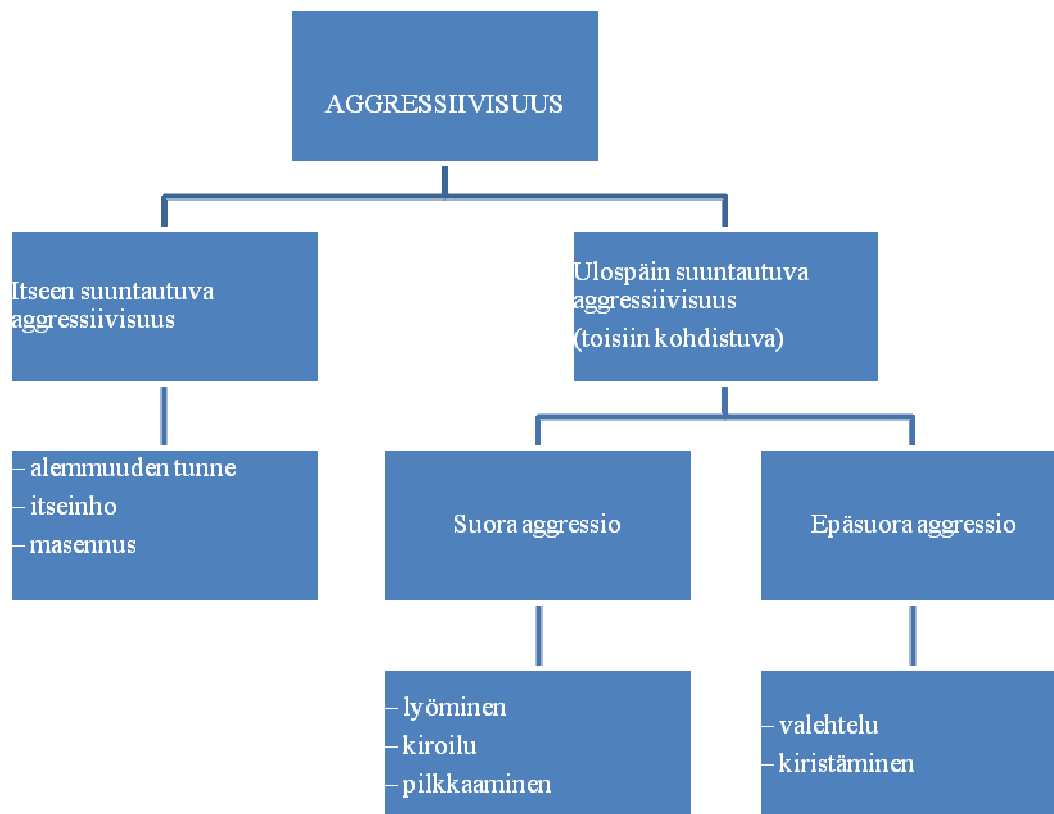
Opettajien kohtaama oppilaiden väkivaltaisuus on Helsingin opetusviraston työsuojeluvalluutetun mukaan lisääntynyt. Syitä tämän taustalla voivat olla lukuisat ongelmat kotona ja vanhempien puuttuva vastuuntunto. Tämä heijastuu oppilaiseen niin, että hän ei osaa sopeutua eikä suhtautua koulumaailman lakeihin. Täl-

löin hämmentynyt oppilas saattaa kohdistaa vihansa sääntöjä ylläpitävään opettajaan. (Fröjd ym. 2008, 9.)

4.4 Aggressiivisuus ja väkivalta

Psykologian määritelmän mukaan aggressio voidaan määrittää käyttäytymisenä, joka tahallisesti vahingoittaa tai haittaa muita ihmisiä tai elinpiiriä (Viemerö 2006). Sana aggressio tulee latinasta ja se merkitsee hyökkäävää käyttäytymistä (Kiviniemi ym. 2007, 125). Aggressiivisuus esiintyy pitkäaikaisena fyysisenä ja psyykkisenä julmuutena ihmisiä ja eläimiä kohtaan (Huttunen 2008). Aggressiivisuus ei ole sama asia kuin viha, joka on ominaista kaikille lajeille. Jokaisen ihmisen tunnekirjoon pitäisi kuulua myös aggressiivisuuden tunteita (Kiviniemi, Läksy, Matinlauri, Nevalainen, Ruotsalainen, Seppänen & Vuokila-Oikkonen 2007, 125).

Aggressiivisuutta on kahdentyyppistä, itseen suuntautuvaa ja ulospäin suuntautuvaa aggressiivisuutta. Kun aggressiivisuus suuntautuu henkilöön itseensä, ilmenee se alemmuuden tunteena, masentuneisuutena tai itseinhona. Ulospäin suuntautunut aggressiivisuus kohdistuu muihin ihmisiin erilaisina vihamielisinä tunteina ja jopa fyysisenä väkivaltana. (Kiviniemi ym. 2007, 126.) Ulospäin suuntautuva aggressio voidaan jakaa myös epäsuoraan ja suoraan aggressioon. Epäsuora aggressio tulee ilmi valehteluna tai kiristämisenä kun taas suoralla aggressiolla tarkoitetaan konkreettisia aggressiivisia tekoja tai ilmauksia toista kohtaan, esimerkiksi lyömistä tai kiroilua. (Fröjd ym. 2008, 10.) Aggressiivisuuden määrittelyä esitetään kuviossa 1.

Kuvio 1 Aggressiivisuuden määrittelyä. Lähde Fröjd ym. (2008, 10)

Se miten aggressiivisuus tulee ilmi, riippuu siitä, miten henkilö on tottunut käsittelemään aggression tunteitaan ja johtaa muotonsa perimästä, persoonallisuudesta, kulttuurista sekä aikaisemmista kokemuksista. (Kiviniemi ym. 2007, 126.)

Aggressiivisuus ja väkivalta eivät ole sama asia, vaikka niistä puhutaan usein samoissa yhteyksissä. Väkivalta on fyysistä aggressiota jonka tarkoituksena on uhrin satuttaminen fyysisesti. Yleensä nuorten kokema väkivalta on toisen nuoren aiheuttamaa ja usein poikien välistä. Tutkimusten mukaan joka neljäs väkivaltainen aggressio purkautuu koulussa tai koulumatkalla ja muutama niistä on ollut niin vakava, että ne ovat herättäneet median kiinnostuksen. (Fröjd ym. 2008, 10.)

Väkivalta voi ilmetä seuraavanlaisesti:

- fyysinen väkivalta, joka ilmenee toisen tahallisena satuttamisena, esimerkiksi potkiminen tai lyöminen.

- seksuaalinen väkivalta, joka ilmenee toisen seksuaalisena pahoinpitelynä, esimerkiksi raiskauksena tai sen yrityksenä.
- psyykkinen väkivalta, joka ilmenee toisen pelotteluna ja kiristämisenä. (Aaltonen ym. 2007, 350.)

Jos nuoren ärtyvyyskynnys on matala, se voi johtua heikosta impulssikontrollista. Tällainen nuori saattaa tulkita ympäristössään vahingossa tapahtuvat ristiriidat itseensä kohdistuviksi haasteiksi ja purkaa ne aggressiolla. Esimerkiksi toisen ihmisen tahaton kosketus ohi mennessä saatetaan kokea taisteluhaasteena. Matala impulssikontrolli on hyvin yleistä käytöshäiriöisellä nuorella tai nuorella, jolla on neurologisia ongelmia. (Fröjd ym. 2008, 10.)

Käytöshäiriöön liittyvään aggressiivisuuteen kuuluu kiukkukohtaukset, riitely aikuisten kanssa, auktoriteetin asettamien sääntöjen uhmaaminen, tappelujen aloittaminen, uhkailu ja toisten ärsyttäminen tahallisesti. Edellä mainitut oireet ovat tavallisia kaikilla nuorilla, mutta käytöshäiriöisellä nuorella näitä esiintyy usein. Sen sijaan yksi suurempi rikos saattaa riittää käytöshäiriödiagnosiin. (Fröjd ym. 2008, 11.)

Kouluissa tapahtuva aggressiivisuus ei ole suoraan verrannollinen käytöshäiriöisten oppilaiden määrään, vaan asiaan vaikuttaa suurimmaksi osaksi sattumanvaraisuus. Koulun ilmapiiri ja eri ikäluokkien erilaisuus vaikuttavat yhdessä nuorten käyttäytymiseen ja hyvinvointiin. Tutkimusten mukaan maaseutukoululla ja kaupunkikoululla ei ole eroja aggressioiden esiintymisen määrään. (Fröjd ym. 2008, 10.)

5. KOULUN MONIAMMATILLINEN TYÖRYHMÄ TUKEMASSA NUOREN KASVUA

” Perusopetus on osa koulutuksen perusturvaa. Sillä on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Sen tehtävänä on toisaalta tarjota yksilölle mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuus ja toisaalta antaa yhteiskunnalle väline kehittää sivistyksellistä pääomaa sekä lisätä yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa. Perusopetuksen on annettava mahdollisuus monipuoliseen kasvuun, oppimiseen ja terveen itsetunnon kehittämiseen, jotta oppilas voi hankkia elämässä tarvitsemiin tietoja ja taitoja, saada valmiudet jatko-opintoihin ja osallistuvana kansalaisena kehittää demokraattista yhteiskuntaa. Perusopetuksen on myös tuettava jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä. Tavoitteena on myös herättää halu elinikäiseen oppimiseen.” (Opetushallitus 2004.)

Nuoren aloittaessa yläkoulun hän käy läpi monia muutoksia. Murrosikä on vasta alkanut tai alkamassa. Turvallinen alakoulun ympäristö vaihtuu erilaiseen maailmaan, jossa nuoren vastuu omasta oppimisesta saa uuden merkityksen. (Jarasto ym. 1999, 155.) Koulun tehtävänä on opetuksen lisäksi myös mielenterveyden edistäminen. Tämä tapahtuu käytännössä muun muassa kaikkien oppilaiden tasa-vertaisena kohteluna ja pyrkimyksenä puuttua kiusaamiseen. (Fröjd ym. 2008, 13.)

Nuoret viettävät koulumaailmassa suuren osan ajastaan, siksi myös koululla on merkittävä rooli nuoren kasvattamisessa yhteiskuntakelpoiseksi (Fröjd ym. 2008, 11). On myös ymmärrettävää, että nuoren pahoinvointi tästä syystä huomataan usein koulussa (Hietanen-Peltola & Suontausta-Kyläinpää 2008, 2(/5)). Oppimis- ja sopeutumisoongelmat sekä poissaolot voivat olla ensimmäisiä merkkejä syrjäytymisestä. Sopeutumisvaikeuksien lisääntyessä myös erityisopetuksen tarve on kasvanut. (Stakes 2002, 13)

Koulun säännöllinen päivärytmi sekä rutiinit tuovat nuoren elämään turvallisuutta. Koulumaailman erilaiset säännöt ja normit edesauttavat nuorta kohtaamaan yhteiskunnan, joka toimii erilaisten lakien ja pykälien mukaan. (Fröjd ym. 2008, 11.) Koulun tehtävänä on myös antaa nuorelle eväitä, jotta hän pystyisi rakentamaan oman yhtenäisen käsityksensä ympäröivästä maailmasta ja laajentamaan sitä oman tahtonsa mukaan. (Jarasto ym. 1999, 153.)

Tutkimusten mukaan suomalaiset nuoret pääasiassa viihtyvät koulussa. Viihtyvyys on kasvanut viimeisten vuosien aikana. Viihtyvyys heikkenee sitä mukaan kun nuori kasvaa. Hyvin menestyvät oppilaat viihtyvät koulussa paremmin kuin huonosti menestyvät. (Aaltonen ym. 2007, 231.) Koulun tarkoituksena ei kuitenkaan olekaan oppilaiden viihdyttäminen, vaan opiskelu (Lehtinen & Lehtinen 2007, 13).

5.1 Kouluterveydenhuolto ja koulukuraattorit

Koulukuraattori toimii koulussa sosiaalityön asiantuntijana ja on mukana koulun opetus- ja kasvatustyössä. Koulukuraattorin tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä sekä olla yhteistyössä oppilaan vanhempien kanssa. Lisäksi hän on mukana opetuksen suunnittelu- ja kehittämistyössä. (Aaltonen ym. 2007, 233)

Lastensuojelulain mukaan kunnan tulee varmistaa, että oppilailla on riittävästi psykososiaalista tukea koulunkäyntiä varten. Tätä työtä varten kunnilla on oltava koulupsykologeja. Psykologi toimii useammassa koulussa samanaikaisesti. Hän on mukana oppilaan kehitystä koskevien päätösten teossa. Esimerkiksi jos oppilaan on aiheellista saada erityisopetusta, koulupsykologi on mukana tässä päätöksenteossa. Koulupsykologin asiakkaita voivat olla oppilaiden lisäksi vanhemmat ja opettajat. (Aaltonen ym. 2007, 234.) Koulupsykologi ei ota kantaa oppilaan mielenterveysongelmien arviointiin ja hoitoon. Tähän asetelmaan toivottaisiin muutoksia. (Fröjd ym. 2008, 18.)

Kouluterveydenhuollon tehtävänä on huolehtia oppilaan kokonaisvaltaisesta terveydenhoidosta ja normaalin kehityksen tukemisesta. Kouluterveydenhoitaja pyrkii ennaltaehkäisemään oppilaan psyykkisiä ja fyysisiä sairauksia ja hänen tavoitteenaan on tehdä yhteistyötä oppilaan vanhempien kanssa. Mikäli kouluterveydenhoitaja huomaa oppilaalla psyykkisiä tai fyysisiä ongelmia, hänen tulisi lähettää oppilas tarvittaviin jatkotutkimuksiin. (STM 2009.)

Suomessa on käytetty vuonna 2007 varoja kouluterveydenhuoltoon saman verran kuin 1990-luvun lamavuosina eli noin 40 miljoonaa euroa. (Rimpelä 2007, 4452.) Vuonna 2008 tehdyn tutkimuksen mukaan varat ovat olleet alimitoitettut kouluterveydenhuollolle (Hietanen-Peltola ym. 2008, 303). Koululääkäreistä, koulupsykiatreista ja kuraattoritoiminnasta on pula. Opiskeluhuollolla on hyvin vähän yhteisiä koulutustilaisuuksia joissa koulun ammattihenkilökunta voisi kehittää moniammatillisuutta. Rimpelän (2007, 4452) mukaan kouluterveydenhuollolle pitäisi kehittää erityinen opiskeluhoitolaki joka voisi pohjautua työterveyshuoltolakiin. Tällä voitaisiin tukea moniammatillisuutta.

Perheet ja nuoret tarvitsevat enemmän psykiatrista otetta kouluterveydenhuollossa. Somaattisen hoidon rinnalle tulisi nostaa yhtä vahvasti tai vahvemmin psykiatrinen hoito ja ennaltaehkäisy. Avainsanana tässä yhteydessä voidaan pitää perheytyötä. (Hietanen-Peltola ym. 2008, 303.)

5.2 Vanhemmuus ja perhe

Tärkeintä nuoren hyvinvoinnille on kuitenkin välittävä ja tasapainoinen perhe. Perinteinen perhekäsitys on muuttunut radikaalisti viime vuosikymmeninä. Kun ennen perhe sisälsi äidin, isän ja lapset, nykyään se voi sisältää hyvinkin erilaisia variaatioita. (Aaltonen ym. 2007, 193.)

Vanhempien tehtävänä olisi vaatia kouluterveydenhuollon tukipalvelujen nostamista kansainvälisten suositusten tasolle, koska lapset ja nuoret tarvitsevat puolestapuhujia. Rimpelä (2007, 4452) painottaa lapsen ja hänen perheen hyvinvointiar-

vion tarpeellisuuden. Joskus vanhempien on hankalaa myöntää että heidän nuorel-
lansa on ongelmia, koska he saattavat tuntea syytöksien suuntautuvan heihin.
(Fröjd ym. 2008, 16.)

Vanhempien ja kouluterveydenhuollon hyvä yhteistyö edesauttaa nuoren käy-
töshäiriöiden ja mielenterveysongelmien ennaltaehkäisyä ja hoitoa (Hietanen-
Peltola ym. 2008, 3(/5). Koulusta tullut yhteydenotto koskien omaa nuorta saattaa
herättää ahdistusta vanhemmissa. Tämä ahdistus saatetaan purkaa aggressiivisuu-
tena ja kiukkuna. (Fröjd ym. 2008, 16.)

5.3 Opettajat

Opettajan pitää tukea ja opastaa oppilaita sekä tarvittaessa heidän vanhempiaan.
Jos vanhemmilla ja opettajalla on erilainen käsitys lapsen kehityksestä, niistä on
keskusteltava ja päästävä yhteisymmärrykseen. Tämä edellyttää opettajalta halua
toimia nuoren ja perheen hyväksi. (Fröjd ym.2008, 14.)

On luonnollista, että kaikkien ihmisten kanssa ei tule toimeen, mutta opetustyössä
opettajan on tietoisesti pyrittävä jakamaan huomiota kaikille. Opettajan on kan-
nustettava oppilastaan lukuisista epäonnistumisista huolimatta ja uskottava oppi-
laan kykyihin. (Fröjd ym. 2008, 14.)

6. TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvailla opettajien kokemuksia nuorten käytöshäiriöiden muutoksista viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tavoitteena oli tuottaa tietoa, jonka avulla ymmärrys nuorten käytöshäiriöistä lisääntyy.

Tutkimusongelmat olivat seuraavat:

1. Millaisia ovat nuorten käytöshäiriöt opettajien arvioimana?
2. Miten nuorten käytöshäiriöt tulevat ilmi?
3. Miten nuorten käytöshäiriöt ovat muuttuneet viimeisen 10 vuoden aikana?
4. Mitkä tekijät ovat vaikuttaneet käytöshäiriöiden mahdolliseen lisääntymiseen?
5. Millaisia eroja on nuorten käytöshäiriöiden ilmenemisessä kaupunkikoulujen ja maaseutukoulujen välillä?

7. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

7.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyössä käytettiin laadullista eli kvalitatiivista tutkimusotetta. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ongelmaa lähestytään laadullisesta perspektiivistä jotta saataisiin syvällisempiä kuvauksia yksilön henkilökohtaisesta todellisuudesta sekä tavasta antaa merkityksiä asioille (Koivula, Suihko & Tyrväinen 2002, 31). Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on aineiston monipuolinen ja perusteellinen tarkastelu. Tavoitteena on lisäksi tutkittavan kohteen tai ilmiön kokonaisvaltainen ja mahdollisimman luonnollinen tarkastelu. Pyrkimyksenä on ymmärtää yksilön toimintaa, hänen ajatuksiaan ja tekemisiään. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2007, 151–154.)

7.2 Kohderyhmä

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat eräiden pohjanmaalaisten koulujen opettajat, jotka olivat toimineet alalla vähintään kymmenen vuotta. Heille lähetettiin koulujen johtajien luvalla kyselylomakkeet ja saatekirje, jossa kerrottiin tutkimuksesta ja pyydettiin heitä osallistumaan tutkimukseen. (liite 1). Nuorten käytöshäiriöitä kuvattiin opettajien näkökulmasta.

7.3 Tiedonkeruumenetelmä

Tutkimuksen aineisto kerättiin kyselylomakkeella (liite 2), joka sisälsi kuusi avointa kysymystä. Kyseisellä menetelmällä toivottiin yksityiskohtaisia vastauksia. Kyselyyn opettajat kykenivät vastaamaan silloin, kun heillä oli aikaa. Vastausaika oli yksi kuukausi. Opettajat osallistuivat tutkimukseen vapaaehtoisesti. Kyselylomakkeita ei esitestattu, koska tarkoitukseen halukasta koulua ei löydetty tiedusteluista huolimatta. Yksi opettaja kiinnostui esitestauksesta ja pyysi tutkijoita lähettämään rehtorinsa kautta hänelle kyselylomakkeen. Kyselylomake lähetettiin opettajalle, mutta hän ei sen jälkeen ottanut tutkijoihin yhteyttä. Opettaja oli tuntematon tutkijoille, joten häneen ei voitu ottaa yhteyttä koskien esitestausta.

7.4 Aineiston analysointitapa

Sisällön analyysillä voidaan analysoida dokumentteja systemaattisesti ja objektiivisesti. Menetelmällä pyritään luomaan tiivistetty kuvaus tutkittavasta ilmiöstä sen yleisessä muodossa. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 3-5.) Tutkimuksessa aineiston oikeanlainen analysointi on merkittävintä totuudenmukaisten tulosten saavuttamiseksi (Hirsijärvi ym. 2007, 207). Aineiston analysoijalta vaaditaan kykyä abstraktiin eli käsitteelliseen ajatteluun, kykyä tarkastella asioita eri perspektiiveistä sekä kykyä käyttää luovuutta (Paunonen & Vehviläinen-Julkunen 2006, 219).

Kun tutkimusaineisto oli kerätty, se analysoitiin kvalitatiivisella sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysi etenee vaiheittain. Ensin tutustutaan kerättyyn aineistoon. Tämän jälkeen pyritään saamaan tiivistetty käsitys tutkittavasta ilmiöstä. Menetelmällä voidaan selkeyttää tutkittavan ilmiön ryhmittelemistä ja kuvailemista. (Janhonen & Nikkonen 2003, 23–38.) Aineistoa ryhmiteltäessä tutkija yhdistää pelkistetyistä ilmauksista ne asiat, jotka kuuluvat yhteen. Yleiskäsitteiden avulla muodostetaan kuvaus tutkimuskohteesta. Analyysiä jatketaan yhdistämällä samansisältöiset kategoriat. Samansisältöisten kategorioiden yhdistyessä saadaan yläkategorioita ja supistamista jatketaan niin kauan kuin se on tutkimuksen sisällön kannalta mielekästä ja mahdollista. Analysointivaiheessa keskeistä on, että tutkimusaineistosta erotetaan erilaisuudet ja samanlaisuudet. (Kyngäs ym. 1999 5-7.)

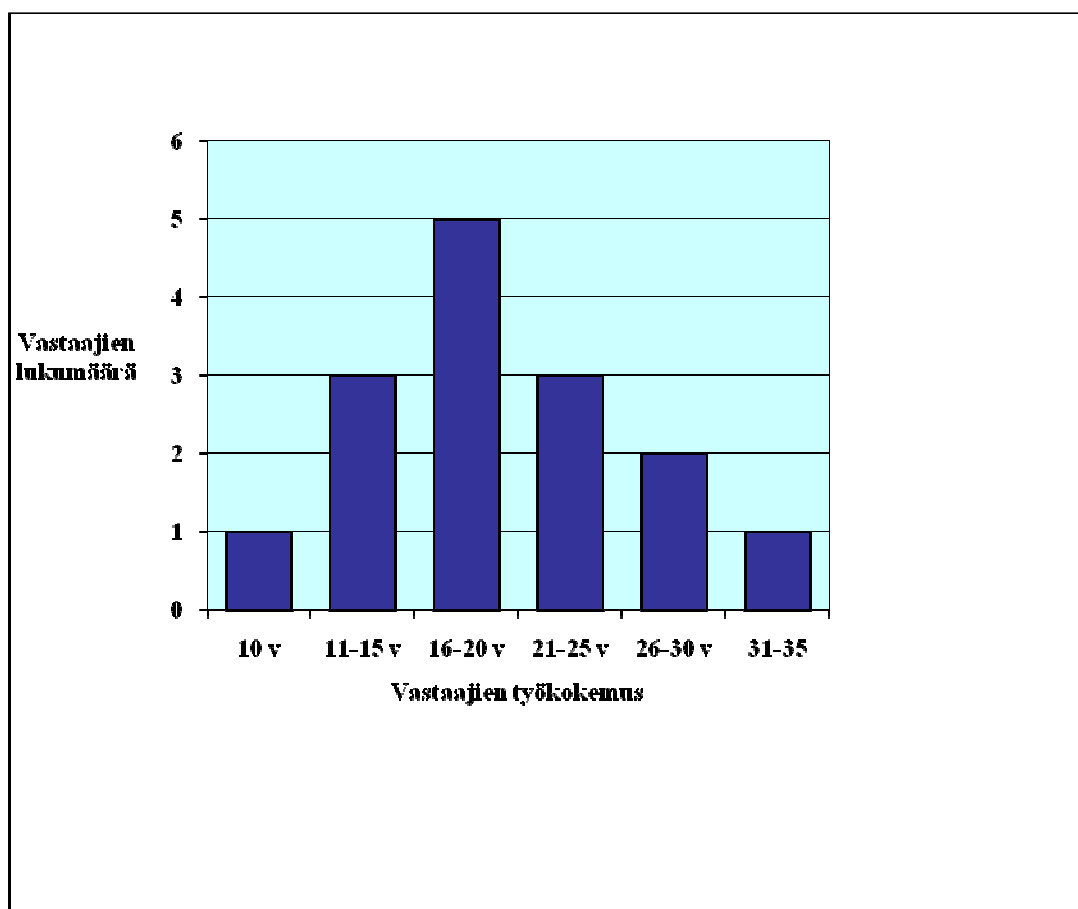
Sisällön analyysissä voidaan edetä joko induktiivisesti eli aineistolähtöisesti tai deduktiivisesti eli teorialähtöisesti ja aineisto luokitellaan näiden mukaan (Janhonen ym. 2003, 24). Tämän tutkimuksen aineisto analysoitiin käyttäen apuna induktiivista sisällönanalyysia.

Aineistosta lähtevä analyysiprosessi aloitettiin koodaamalla opettajien alkuperäisistä vastauksista pelkistettyjä ilmauksia tutkimuskysymysten mukaan. Tämän jälkeen pelkistettyjä ilmauksia yhdistettiin käsitteiksi joista muodostui alakatego-

rioita. Abstrahointia jatkettiin muodostamalla alakategorioista yläkategorioita. Analyysiä jatkettiin kvantifioimalla kategoriat eli laskemalla kuinka moni tutkittava ilmaisi kyseisen asian (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001, 34). Analysointiprosessi on esitetty liitteissä 3-5.

8. TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimukseen osallistui yhteensä 15 opettajaa neljästä eri koulusta. Kyselylomakkeita lähetettiin yhteensä 40 kappaletta ja niitä palautettiin 16. Yksi opettaja jouduttiin jättämään tutkimuksen ulkopuolelle, koska hänellä oli työkokemusta alle kymmenen vuotta. Opettajien työvuosien vaihteluväli oli 10–33 vuotta ja keskiarvo 20 vuotta. Opettajien työkokemuksen pituus esitetään kuviossa 2.

Kuvio 2 Vastaajien työkokemus vuosina

Analysointivaiheessa huomattiin, että kyselykaavakkeen kysymyksiin 1 ja 2 oli vastattu hyvin samalla tavalla. Tämän vuoksi yhdistettiin näiden kysymysten vastaukset.

8.1 Nuorten käytöshäiriöiden muutokset opettajien arvioimina

Opettajat kokivat, että nuorten käytöshäiriöt ovat kasvaneet. Tätä mieltä oli kymmenen vastaajaa viidestätoista. Yhden vastaajan mielestä käytöshäiriöiden määrä ei ole kasvanut, mutta oireet ovat vaikeutuneet ja niistä on tullut hankalampia. Toinen vastaaja oli sitä mieltä, että nuorten käytöshäiriöt ovat lisääntyneet viimeisen viiden vuoden aikana. Yksi opettaja kuvasi nuorten käytöshäiriöitä henkisesti hyvin raskaiksi.

”Uuvuttavia, henkisesti rasittavia, (välillä yöunetkin vieviä)”

Opettajien kertomuksista havaittiin että nuorilla esiintyy aiempaa enemmän uhmakkuutta joka ilmenee epäkorrektina kielenkäyttönä, sääntöjen noudattamatta jättämisenä, epäkunnioittavana käytöksenä, sekä opettajien työn sabotointina. Osa opettajista korosti myös sitä, että fyysinen väkivalta on voimistunut. Lähes kaikki opettajat olivat sitä mieltä, että käytöshäiriöt ilmenevät erilaisina kiusantekoina. Kiusaamista tapahtuu henkisellä ja fyysisellä tasolla.

”...Fyysinen koskettaminen toisiin oppilaisiin muuttunut rajummaksi...”

”...sääntöjen noudattaminen on vaikeaa. Kielenkäyttö on rumaa, työkeää ja epäkohteliasta.”

”Kiroiluna, ylipursuamisena, epäkohteliaana ja epäkunnioittavana käytöksenä, säännöt noudattamatta.”

”Epäkunnioittava puhe opettajille ja kavereille”

Uhmakkuuden lisäksi nuorten käytöshäiriöissä esiintyy opettajien mielestä myös keskittymiskyvyttömyyttä, joka häiritsee tuntityöskentelyä merkittävästi. Keskitymiskyvyttömyys ilmenee levottomuutena, piittaamattomuutena ja väsymisenä sekä tuntien häirintänä ja äkkipikaisuutena. Opettajat myös kokivat, että oppilaat eivät malta odottaa tunnilla vastausvuoroaan vaan keskeyttävät luokkakavereitaan tai opettajiaan ja puhuvat heidän puheensa päälle.

”...Oppilas olettaa, että opetuksen aikana hänen pitäisi voida puhua niistä asioista jotka ovat mielessä, ei tunnin aiheesta...”

”Luokka häirintänä, häsläys, höpöttäminen, välinpitämättömyytenä koulunkäyntiä kohtaan, ..., väsymisenä.

”Passiivisuutena, keskittymiskyvyn puutteena, piittaamattomuutena tavoitteisiin,...”

”Ei jaksa keskittyä tunnilla, ei jaksa tehdä kotitehtäviä, ei jaksa kuunnella toisia”

Nuorten käytöshäiriöiden muutoksissa on opettajien mukaan havaittavissa lisäksi epäsosiaalisuutta, joka ilmenee itsekkeskeisyytenä ja yhteistyökyvyttömyytenä. Monet opettajat viittasivat nuorten empatian puutteeseen.

”...vaikeutena toimia ryhmässä,...”

”Piittaamattomuutta, itsekkyyttä ja röyhkeyttä”

”Empatia puuttuu monelta”

Useiden opettajien mielestä nuoret kokevat turvattomuutta. He saattavat hakea turvallisuuden tunnetta hyvin vahvasti koulussa aikuisilta ihmisiltä, esimerkiksi opettajilta tai terveydenhoitajalta.

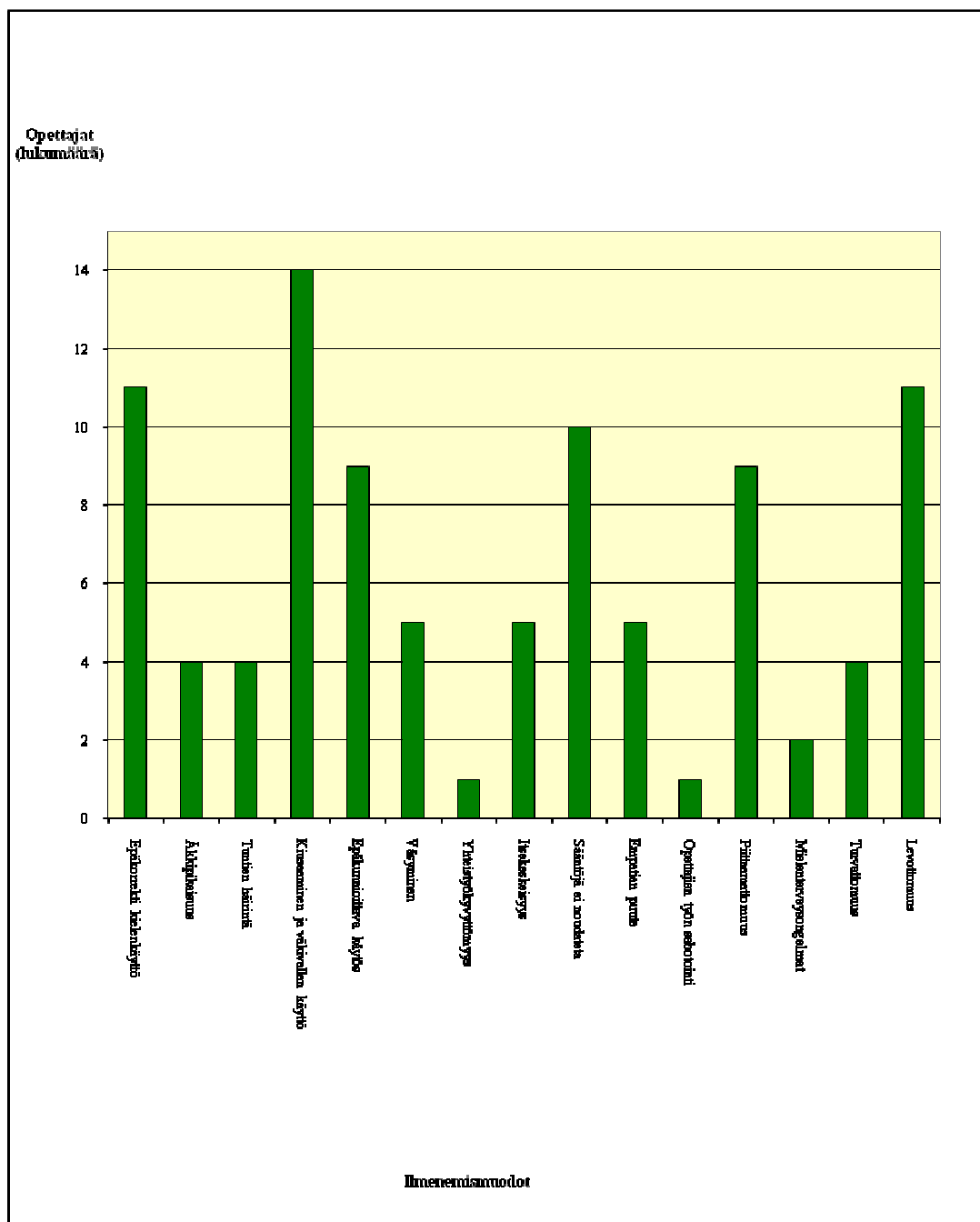
”Äärimmäinen ripustautuminen aikuisiin (Opettaja, terveydenhoitaja)”

”Kaivataan aikuista”

Opettajat nostivat esille myös nuorten mielenterveysongelmat ja niiden kasvun. Kouluissa mielenterveysongelmat ilmenevät sulkeutuneisuutena ja poissaoloina.

”...mielenterveyden ongelmat eri muodoissa, sulkeutuneisuutena, poissaoloina jne.”

Opettajien kuvailemat käytöshäiriöiden ilmenemismuodot on esitetty kuviossa 3. Käytöshäiriöt tulevat opettajien mukaan selvimmän ilmi kiusaamisena sekä keskittymiskyvyttömyytenä.

Kuvio 3 Nuorten käytöshäiriöiden ilmenemismuodot

8.2 Nuorten käytöshäiriöiden muutokset viimeisen 10 vuoden aikana

Tutkimukseen osallistuneiden opettajien mukaan nuorten käytöshäiriöiden muutokset ovat moninaisia. Nykyään nuorten elämässä kavereilla on suurempi merkitys kuin perheellä, joka voi olla hyvin hajanainen.

”Ennen luokassa oli keskimäärin 0-3(4) häiritsevää tai huonosti käyttäytyvää oppilasta ja muut pitivät sitä ei- hyväksyttävänä. Nyt

luokassa voi olla 3-10 huonommin käyttäytyvää ja he luovat vahvasti vaikutelmaa, että heidän käytöksensä on hyväksyttävää.”

Opettajien mukaan on myös tavallista, että vanhemmat selittävät nuorten käytöstä erilaisilla syillä, joita he voivat pitää hyväksyttävinä. Vanhemmat saattavat myös olla eri mieltä opettajien kanssa nuoresta, nuoren kasvatuksesta ja käyttäytymisen oikeellisuudesta. Oppilaat ja vanhemmat vaativat opettajilta ja koululta entistä enemmän perusteluja toimintaan ja muun muassa koulun sääntöjä kyseenalaistetaan.

”Koulun sääntöjä ja käytänteitä kyseenalaistetaan entistä enemmän, opettajalla täytyy olla järkevät perustelut kaikkeen toimintaan. Myös huoltajat eivät aina ole samoilla linjoilla koulun kanssa.”

”...usein myös vanhemmat selittelevät nuoren käytöstä hyväksyttäväksi erilaisin perustein.”

Osa opettajista oli sitä mieltä, että nuorten käytöshäiriöitä on vaikeampaa hallita kuin ennen ja ne ovat muodoltaan enemmän henkisellä tasolla olevia. Vaikka käytöshäiriöt eivät joidenkin opettajien mielestä ole lisääntyneet, ne olivat heidän mielestään entistä vaikeampia. Myös käytöshäiriöiden julmuus otettiin esille.

”Käytöshäiriöt ovat mielestäni vähentyneet, mutta kiusaamiset menevät nykyään paljon syvemmälle tasolle...”

”Raaistuneet”

Häiriökäyttäytymistä voi opettajien mukaan tapahtua nykyään kotoa käsinkin, internetin avulla. Tällaiseen häiriökäyttäytymiseen on vaikeaa, ellei jopa mahdollisuutta puuttua.

”Julkisempia ja siirtyneet nettiin”

Nuorten käytös on muuttunut joidenkin opettajien mielestä epäsosiaaliseksi. Epäsosiaalisuus ilmenee muun muassa passiivisuutena: mistään ei välitetä, mikään tai kukaan ei ole tärkeää. Lisäksi opettajien mukaan nuoret laiminlyövät läksyjään, eivät ole aktiivisia tunneilla ja poissaolot ovat lisääntyneet.

”Aktiivinen aggressiivinen käytös ja häirintä vähentyneet, tilalle tullut passiivisuutta ja piittaamattomuutta annetuista läksyistä ja tehtävistä.”

Epäsosiaalisena käytökseen kuului myös yhteistyökyvyttömyys. Opettajien mielestä yhteistyökyvyttömyyttä esiintyy nuorilla jonkin verran.

”...nyt ongelmat ilmenee useammin sos. emot. oireina ja sopeutumattomuutena ryhmään toisten kanssa...”

Nuorilla esiintyi yhden opettajan mukaan myös levottomuutta. Lähes puolet kyselyyn vastanneista opettajista oli sitä mieltä, että nuorilla on enemmän mielenterveysongelmia kuin ennen. Opettajien mielestä mielenterveysongelmien moninaisuus ja nuorten moniongelmaisuus näkyy nuoren käytöksessä. Useat opettajat korostivat sitä, että mielenterveysongelmia on vain harvalla nuorella, mutta ne ovat vakavia.

”Myös muita mielenterveys ja käytöshäiriöitä.”

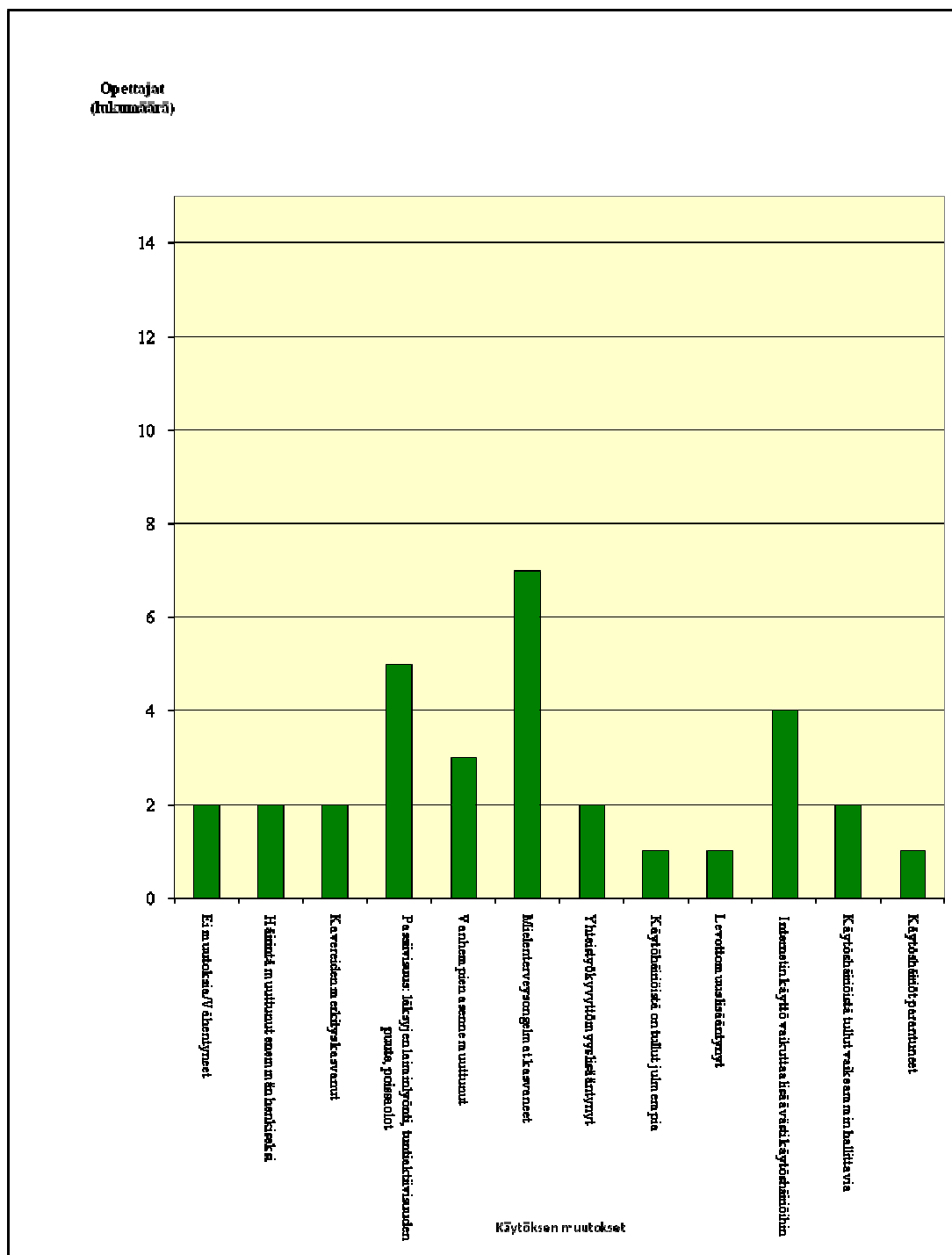
”Nuoret jotka oireilevat, oireilevat vakavammin...”

Opettajat nostivat käytöshäiriöiden muutoksista voimakkaimmin esille mielenterveysongelmat ja nuorten passiivisuuden. Muitakin muutoksia opettajien mielestä esiintyy, mutta heidän ajatuksensa näistä eivät olleet niin yhteneväisiä kuin edellä mainituissa. Yksi opettaja oli sitä mieltä, että käytöshäiriöissä ei ollut tapahtunut juuri lainkaan muutoksia ja yksi oli sitä mieltä että ne olivat vähentyneet. Yksi opettaja koki että nuorten käytös on parempaa kuin ennen. (kuvio 4.)

”Mielestäni vähentyneet” (käytöshäiriöt)

”En huomaa selkeää muutosta”

”Käytös parempaa kuin ennen”

Kuvio 4 Opettajan näkemyksiä nuorten käytöshäiriöiden muutoksista viimeisen kymmenen vuoden aikana

8.3 Käytöshäiriöiden muutoksiin vaikuttavat tekijät

Opettajat nostivat esiin monia eri syitä nuorten käytöshäiriöihin. He olivat hyvin yksimielisiä siitä, että vanhempien ja perheen asemalla on suuri merkitys nuoren käytöshäiriöiden synnyssä tai vastaavasti sen ehkäisyssä. Opettajat korostivat

vanhempien mallin olevan tärkeä nuorelle. Samoin opettajat kokivat, että vanhempien välinpitämättömyys heijastui oppilaiden turvattomuuden tunteena. Opettajat kertoivat myös, että eri ikäluokatkin ovat erilaisia.

”Huonosti hoidetut avioerot.”

”Vanhemmat eivät jaksa asettaa rajoja ja valvoa niitä, valta annetaan nuorille.”

”Vanhempien kadoksissa oleva auktoriteetti ja vanhemmuus.”

”...Ikäluokatkin ovat erilaisia.”

Heikko vanhemmuus ilmeni tutkimuksessa nuoren yksinäisyytenä ja siitä johtuvana aikuisen turvan hakemisena. Vastauksista ilmeni, että nuori jätetään usein yksin tai toisten vastuulle. Kotiympäristössä ei ole nuorelle aikaa. Myös raskausajan päihteidenkäytöllä katsottiin olevan merkitystä käytöshäiriöiden muutoksiin.

”Huoltajilla ei ole aikaa lapsille, ura ja muut asiat tärkeämpiä.”

”Kaverivanhemmat jotka eivät ole aikuisia, eivätkä kestä lastensa kielteisiä tunteita.”

”Lapset sysätään harrastuksiin, missä yhteinen aika?”

”Raskauden aikaiset laiminlyönnit: äidin alkoholinkäyttö, tupakointi, huumeet.”

Yksi opettaja oli sitä mieltä, että kaverit ovat vaikuttaneet nuorten käytöksen muutoksiin.

”...kaverien malli...”

Muutoksia nähtiin myös yhteiskunnassa. Opettajien mukaan nuorille luodaan kuvaa siitä, kuinka vain hektisellä ja urakeskeisellä elämällä on merkitystä. Osa opettajista oli sitä mieltä, että lama vaikuttaa käytöshäiriöihin.

”Hektisyys/urakeskeisyys näkyy lapsissa.”

”Yhteiskunnan asettamat paineet.”

”Lama...”

Käytöshäiriöiden määrä on kasvanut myös nuorten lisääntyvien mielenterveysongelmien seurauksena. Tätä mieltä oli yksi opettaja. Tarvittaisiin enemmän tietoa siitä, kuinka mielenterveysongelmainen nuori kohdataan.

”Mielenterveysongelmiin puuttuminen ja hoitoon ohjaus koetaan hankalampana koska opettajilla ei ole tietoa asiasta”

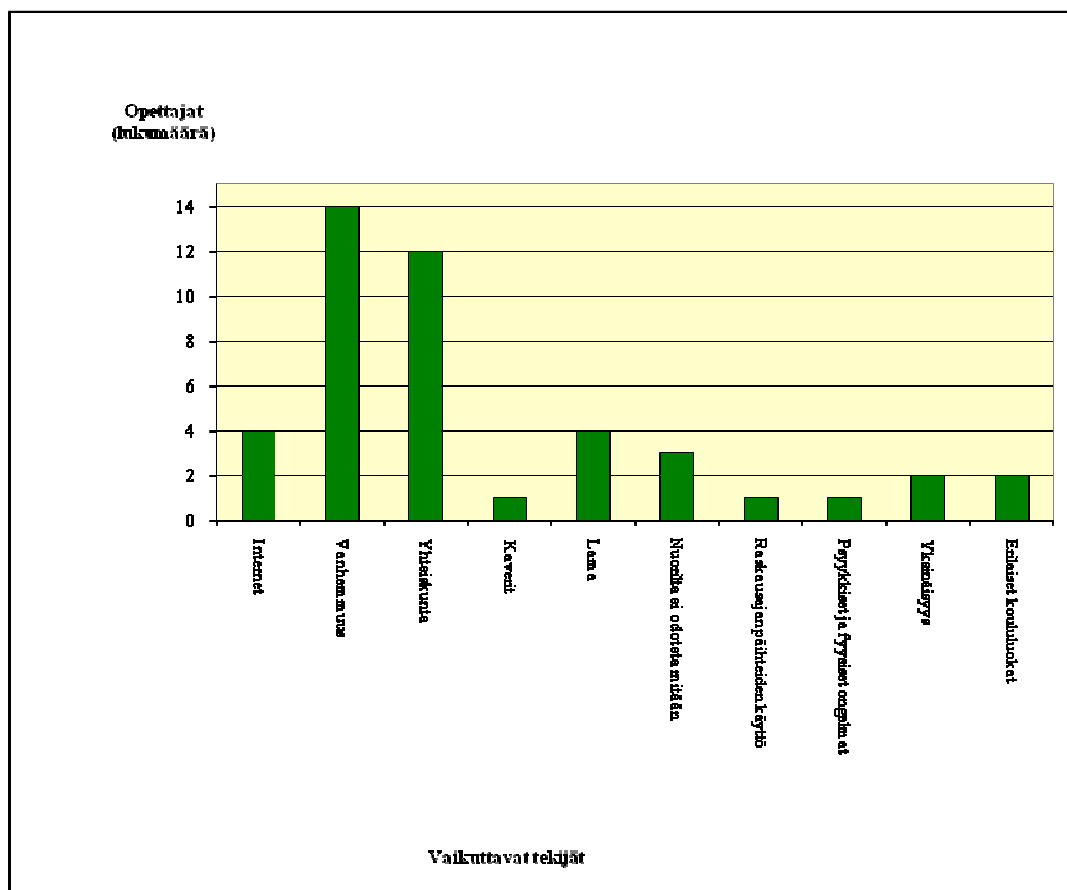
Muutoksien syiden takana pidettiin myös olettamusta, jonka mukaan nuorilta ei odoteta mitään, tämä taas aiheuttaa nuoren passivoitumista. Myös internetin uskottiin olevan yksi syy nuorten käytöshäiriöiden muutokseen. Internetin avulla nuorilla on mahdollisuus olla tekemisissä toistensa kanssa myös vapaa-aikana joka puolestaan mahdollistaa häiriökäyttäytymisen myös kotoa käsin.

”Koulun tavoitetason lasku.”

”Tietotekniikka, gallerioiden välityksellä nuoret muokkaavat tapahtumien kulkua ja tuovat itseään esiin..”

”Internet...”

Kuviossa 5 esitetään opettajien näkemyksiä nuorten käyttäytymisen muutoksiin vaikuttaneista tekijöistä. Opettajien mielestä muutoksiin vaikuttavat vahvimmin vanhemmuus ja yhteiskunta.

Kuvio 5 Opettajien näkemyksiä nuorten käyttäytymisen muutoksiin vaikuttavista tekijöistä

9. YHTEENVETO TULOKSISTA

1. Nuorten käytöshäiriöt ovat tähän tutkimukseen osallistuneiden mielestä lisääntyneet. Käytöshäiriöt ilmenevät kiroiluna, tuntien häirintänä, kiusaamisena, väsymisenä, mielenterveysongelmien lisääntymisenä, itsekkyytenä, sääntörikkomuksina, keskittymiskyvyttömyytenä, opettajien työn sabotointina, epäkunnioittavana käytöksenä, päihteiden käytön lisääntymisenä, turvattomuutena ja äkkipikaisuutena.

2. Nuorten käytöshäiriöihin on tähän tutkimukseen osallistuneiden mielestä tullut joitain muutoksia viimeisen kymmenen vuoden aikana. Käytöshäiriöistä on tullut vaikeasti hallittavia ja häiriköinti on siirtynyt henkiselle tasolle. Kavereiden merkitys on korostunut ja nuorista on tullut passiivisempia. Nuorten mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet ja käytöshäiriöihin on tullut uudenlaista julmuutta. Nuoret ovat yhteistyökyvyttömiä ja levottomia.

3. Nuorten käytöshäiriöiden muutoksiin ovat tähän tutkimukseen osallistuneiden mielestä vaikuttaneet perhemallien muutokset, internet, kavereiden uudenlainen merkitys, lama, nuorten tavoitetason lasku, äidin raskaudenajan päihteidenkäyttö, psyykkiset ongelmat, yksinäisyys ja itsekkyyys. Muutokset ovat kuitenkin ikä- ja ryhmäkohtaisia, joten kaikissa ikäluokissa muutoksia ei voida nähdä.

10. TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Jotta eettiset näkökulmat tulevat tutkimuksessa edustetuiksi, vaatii se tekijöiltään paljon. Eettiseksi ratkaisuksi voidaan katsoa jo tutkimusaiheen valitseminen ja valittaessa on päätettävä kenen ehdoilla tutkimusaihe valitaan ja miksi. (Hirsjärvi ym. 2007, 24–25.) Tämän tutkimuksen aihe valittiin, koska se on hyvin ajankohdainen ja mielenkiintoa herättävä. Opettajien kiinnostus tutkimusta kohtaan oli myös motivoivaa. Tutkimusluvut saatiin koulujen rehtoreilta sähköpostitse.

Tutkimuksen kohdistuessa ihmiseen, heille on selvítettävä minkälaisia riskejä tutkimukseen osallistuminen aiheuttaa. On myös korostettava tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuutta (Hirsjärvi ym. 2007, 26) Kyselylomakkeiden mukana lähetettiin opettajille saatekirje (liite 1), jossa kuvattiin mistä tutkimuksessa on kyse ja painotettiin osallistumisen vapaaehtoisuutta. Edelleen kerrottiin, että tutkimukseen osallistutaan nimettömänä ja että kyselykaavakkeet hävitetään analysoinnin jälkeen. Laittamalla tutkijoiden yhteystiedot saatekirjeeseen annettiin vastaajille mahdollisuus ottaa tutkijoihin yhteyttä, mikäli he halusivat lisätietoa tutkimuksesta.

Tutkimuksen eettisyyttä tarkastellaan myös sen validiteetin näkökulmasta. Validius tarkoittaa tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä mitä on tarkoituskin mitata. (Hirsjärvi ym. 2007, 216.) Tutkimuksen validius ei toteutunut täysin, koska vastausten analysointivaiheessa huomattiin, että kysymysten ymmärtäminen oli joillekin vastaajille vaikeaa. Vastaajat antoivatkin tutkijoille palautetta kysymysten asettelun aiheuttamista hankaluuksista.

Tutkimuksen luotettavuutta tukee tutkijan huoliteltu raportointi tutkimuksen vaiheista. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 122-125, 139.) Tutkimuksen tulosten paikkansapitävyyttä tarkasteltiin palaamalla alkuperäisaineistoon monessa työn eri vaiheessa. Myös opinnäytetyön ohjaajat arvioivat tutkimuksen suunnittelua, aineiston keruuta ja analyysia sekä tuloksia ja niiden raportointia.

Tutkimuksen vastausprosentti oli 37,5. Vastauksia saatiin kuitenkin riittävästi, jotta tutkimus oli mahdollista toteuttaa. Tutkimukseen osallistuneet koulut valittiin satunnaisotannalla ja vastaajan kriteeriksi määritettiin riittävän pitkä työkokemus, jotta tutkittavat voivat tarkastella ilmiötä 10 vuoden perspektiivillä.

Jotta tutkimus olisi luotettava, raportissa on esiteltävä analyysin eri vaiheet selvästi ja kuvattava kuinka tutkija on päässyt tuloksiinsa. Lukijalle on siis kerrottava luokittelun lähtötilanne ja perustelut siitä, kuinka tutkimus on edennyt lopputulokseensa. Sama pätee myös tutkimuksen tulosten tulkinnassa, tutkijan on kerrottava mihin hän päätöksensä perustaa. (Hirsijärvi ym. 2007, 218.) Tutkimusraportissa on kuvattu tarkasti analysointivaiheet ja kuinka tuloksiin on päästy. Tuloksia havainnollistetaan kuvioilla ja liitteenä (liite 3) olevista analysointitaulukoista voi seurata kuinka tutkimustulosten luokittelussa on edetty.

Otos oli pieni suhteessa perusjoukkoon eli koko maan yläkoulujen yli 10 vuotta alalla olleisiin opettajiin. Näin ollen tässä tutkimuksessa saatuja tuloksia ei voida yleistää.

11. POHDINTA

11.1 Tutkimuksen tulosten tarkastelua

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvailla opettajien kokemuksia nuorten käyttöhäiriöiden muutoksista viimeisen kymmenen vuoden aikana. Alkuperäisenä ajatuksena oli selvittää myös sitä, millaisia eroja käyttöhäiriöissä esiintyy kaupunkikoulujen ja maaseutukoulujen välillä. Saatu aineisto ei kuitenkaan antanut mahdollisuuksia tähän, joten viimeiseen tutkimusongelmaan ei saatu vastauksia.

Vastaajista suurin osa oli sitä mieltä, että nuorten käyttöhäiriöt olivat lisääntyneet. Samaan tulokseen ovat tulleet myös Fröjd ym. (2004), jotka ovat tutkineet nuorten aggressioita. Suvisaari ja Manninen (2009) ovat tutkimuksessaan todenneet, että nuorten käyttöhäiriöissä ilmenee uhmakkuutta, epäsosiaalisuutta, keskittymiskyvyttömyyttä ja muita mielenterveysongelmia. Tässä tutkimuksessa saatiin samantaisia tuloksia. Uutta tässä tutkimuksessa oli se, että nuoret kokivat opettajien mukaan myös turvattomuutta. Tuloksista ilmeni myös opettajien keinottomuus kohdata nuorten käyttöhäiriöitä ja vaikeus hallita niitä.

Tutkimuksessa ilmeni että nuorten käyttöhäiriöt ovat sidonnaisia eri ikäluokkien erilaisuuteen. Myös Fröjd ym. (2004) raportoivat käyttöhäiriöiden ilmenemiseen johtavista erilaisista osatekijöistä.

Nuorten käyttöhäiriöihin on tullut muutoksia viimeisen kymmenen vuoden aikana myös internetin käytön vuoksi. Nuoret ovat tiiviisti tekemisissä toistensa kanssa, joko kasvotusten tai internetin välityksellä. Näin he pystyvät olemaan jatkuvasti yhteydessä toisiinsa ja tämä antaa mahdollisuuden myös kaikenlaiselle häiriökäyttäytymiselle, joka voi myös tapahtua nuoren kotoa käsin. Tästä aiheesta ei löytenyt aiempaa tutkimusta.

Tämän tutkimuksen mukaan oppilaiden mielenterveysongelmat ovat kasvaneet viimeisen 10 vuoden aikana. Myös Autti-Rämön ym. (2008) tutkimuksen mukaan

11–15-vuotiaiden nuorten mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt ovat lisääntyneet. Tämä ilmenee heidän tutkimuksessaan siten, että mielenterveyden- ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi hoitotukea saaneiden määrä on noussut vuosina 2000–2007 24 %.

Tässä tutkimuksessa opettajat nostivat esille sen, että nuoret ovat nykypäivänä entistä epäsosiaalisempia. Epäsosialisuus ilmenee yhteistyökyvyttömyytenä ja passiivisuutena. Oppilaat ovat entistä levottomampia ja heidän keskittymiskykynsä on heikentynyt. Myös Suvisaari ym. (2009) raportoivat, että nuorten epäsosialisuus ja yhteistyökyvyttömyys voivat olla yhteydessä käytöshäiriöihin.

Opettajat katsoivat, että vanhempien ja perheen merkityksen muuttuminen on yksi syy nuorten käytöshäiriöihin. Hietanen-Peltola ja Suontausta-Kyläinpää (2008) ovat tutkimuksessaan tulleet siihen tulokseen, että perheellä on suuri merkitys nuorten mielenterveysongelmien ehkäisyssä. Tässä tutkimuksessa opettajat mainitsivat useassa eri kohdassa, että vanhemmat ovat välinpitämättömiä lapsiaan kohtaan ja että perheet ovat moniongelmaisia. Myös Suvisaari ja Manninen (2009) mainitsevat tutkimuksessaan, että perhe on merkittävä nuoren hyvinvoinnille. Rimpelä (2007) korostaa opettajan ja perheen yhteistyötä nuoren hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Myös yhteiskunnallisella tilanteella on syynsä käytöshäiriöiden muutokseen. Opettajat korostivat, että käytöshäiriöisen nuoren hoitoon ohjaamisessa tarvittaisiin enemmän tietoa ja resursseja. Samaa mieltä on Rimpelä (2007) kuvatessaan moniammatillisen yhteistyön merkityksestä nuoren hyvinvoinnille.

11.2 Tutkimustulosten hyödynnettävyys ja jatkotutkimusaiheet

Tutkimuksen tuloksia voi hyödyntää kouluterveydenhuollossa. Tutkimus antaa terveydenhoitajille lisätietoa käytöshäiriöiden oireista ja käytöshäiriöisen nuoren hoitoon ohjaamisesta. Samoin tutkimustuloksista on hyötyä myös esimerkiksi psykiatrisille hoitajille, jotka ovat tekemisissä käytöshäiriöisten nuorten kanssa.

Tutkimuksen tuloksia voidaan käyttää myös oppilashuollossa ja opettajan työssä, koska tulokset lisäävät tietoa käytöshäiriöiden ennaltaehkäisystä ja moniammatillisuuden merkityksestä niiden kokonaisvaltaisessa hoidossa.

Jatkotutkimusaiheeksi ehdotetaan käytöshäiriöisen nuoren kohtaamista ja käytöshäiriöiden ennaltaehkäisyä kouluterveydenhuollossa. Myös moniammatillisen toiminnan vahvistaminen kouluyhteisössä on tarpeellinen tutkimusaihe. Tämän tutkimuksen aihetta voi myös syventää ja laajentaa tutkimalla suurempia otoksia. Tuloksia voidaan käyttää myös pohjana mahdollisia jatkotutkimuksia varten.

LÄHTEET

Aalberg, Veikko & Siimes, Martti A. 2007. Lapsesta aikuiseksi - nuoren kypsytminen naiseksi tai mieheksi. 1 p. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Nemo.

Aaltonen, Marjo, Ojanen, Tuija, Vihunen, Riitta & Vilén Marika 2007. Ungdomstiden. 1 p. Vammala. Vammalan Kirjapaino Oy.

Autti-Rämö, Ilona & Maaniemi, Kaarlo & Raitasalo, Raimo & Martikainen, Jaana & Sourander, Andre 2008. Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi lasten hoitotukia saaneet vuosina 2000-2007. Suomen Lääkärilehti. Nro 45/2008.

Bergman, Ingrid. Teoksessa Sammalkorpi, Virve (toim.) 2001. Tartu hetkeen, ajatuksia nuorille sankareille. Keuruu. Otava.

Brummer, Matti & Enckell, Henrik 2005. Lasten ja nuorten psykoterapia. 1.p. Helsinki. WSOY.

Fröjd, Sari, Mansikka, Leena, Ahonen, Merja, Ahonen, Juha & Kaltiala-Heino, Riittakerttu 2008. Oppilaan aggressiiviseen käyttäytymiseen puuttuminen. Tampere. Pirkanmaan sairaanhoitopiiri.

Helminen, Jari 2005. Kiintopisteitä nuoruusaikaan. Psykososiaalinen tuki ja työ nuorten kanssa toimittaessa. Helsinki. Multiprint Oy.

Hietanen-Peltola, Marke, Suontausta-Kyläinpää, Sirkku 2008. Koululääkäri ja perhe- välineitä työhön. Suomen Lääkärilehti. Nro 4/2008.

Hirsijärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. 6. p. Vantaa. Tummavuoren kirjapaino Oy.

Huttunen, Matti 2008. Lääkärikirja Duodecim [online]. Terveyskirjasto, päivitetty 5.9.2008. [viitattu 13.2.2009] Saatavilla [www-muodossa: <URL:http://www.terveysportti.fi/terveyskirjasto/](http://www.muodossa:www-terveysportti.fi/terveyskirjasto/)

Iivari, Juhani. Kapinoiva nuoriso yhteiskunnan tulkkina. [online]. Rikosseuraamusalan koulutuskeskus. [viitattu 22.9.2009.] Saatavilla [www-muodossa: <URL:http://www.vhkk.fi/ukh/9611.htm>](http://www.muodossa:www.vhkk.fi/ukh/9611.htm)

IS-STT 2009. Koulupoika otti ylimääräisen kalapuikon - Koulu kutsui poliisit [online]. Iltasanomat, päivitetty 14.1.2009 [viitattu 10.2.2009] Saatavilla [www-muodossa: <http://www.iltasanomat.fi/uutiset/kotimaa/](http://www.muodossa:www.iltasanomat.fi/uutiset/kotimaa/)

IS-STT 2008. Heinolan koulu-uhkaus: Teini soitti tappopuhelun sattumanvaraisesti [online]. Iltasanomat, päivitetty 30.12.2008 [viitattu 10.2.2009]. Saatavilla [www-muodossa: <URL:http://www.iltasanomat.fi/uutiset/kotimaa/>](http://www.muodossa:www.iltasanomat.fi/uutiset/kotimaa/)

Janhonen, Sirpa & Nikkonen, Merja 2003. Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. 2 p. Helsinki. WSOY.

Jarasto, Pirkko & Sinervo, Nina 1999. Elämää varten - Murrosikäisen ja nuoren maailma. 1 p. Jyväskylä. Gummerus kirjapaino Oy.

Järventausta, Hanna, Moisala, Markku & Toivakka, Sari 1999. Tutkimalla oppii: Tutkimuksenteko-opas. Porvoo. WSOY

Kaltiala-Heino, Riittakerttu & Ritakallio, Minna & Lindberg, Nina 2008. Nuorten mielenterveyden häiriöt ja väkivaltainen käyttäytyminen. Suomen Lääkärilehti. Nro 49/2008.

Karumo, Markku & Pajari, Katriina 2009. Pieni oppilaiden joukko häiriköi vantaalaiskoulua [online]. Helsingin Sanomat, päivitetty 29.1.2009 [viitattu 11.2.2009]. Saatavilla [www-muodossa: <URL:http://www.hs.fi/kaupunki/artikkeli/>](http://www.muodossa:www.hs.fi/kaupunki/artikkeli/)

Kerola, Kyllikki & Sipilä, Anna-Kaisa 2007. Haastava käyttäytyminen. 1 p. Oulu. Kalvaprint Oy.

Kiviniemi, Liisa & Läksy Marja-Liisa & Matinlauri, Timo & Nevalainen, Kaija & Ruotsalainen, Kari & Seppänen, Ulla-Maija & Vuokila-Oikkonen, Päivi 2007. Minä mielenterveystyöntekijänä. Helsinki. Edita.

Koivula, Ulla-Maija, Suihko, Kristiina & Tyrväinen, Jari 2002. Mission: Possible: Opas opinnäytteen tekijälle. 2 p. Tampere. Pirkanmaan ammattikorkeakoulu.

Koskentausta, Terhi 2006. Opas vanhemmille. Käytöshäiriöt lapsilla ja nuorilla, joilla on älyllinen kehitysvammaisuus tai muu psyykinen kehityksen häiriö. Janssen-Cilag nro 10/2006.

Kyngäs, Helvi & Vanhanen, Liisa 1999. Sisällönanalyysi. Hoitotiede. Vol.11, nro 1.

Latvala, Eila & Vanhanen-Nuutinen, Liisa 2001. Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi: Sisällönanalyysi. Teoksessa Janhonen, Sirpa & Nikkonen, Merja (toim.) 21–43. Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Helsinki. WSOY.

L.E.A. Teoksessa Sammalkorpi, Virve (toim.) 2001. Tartu hetkeen, ajatuksia nuorille sankareille. Keuruu. Otava.

Lehtinen, Tiina & Lehtinen, Ismo 2007. Mikä mättää? Murrosiän muutokset kotona ja koulussa. 1 p. Helsinki. Edita.

Likitalo, Heikki & Rissanen, Riitta 1998. Tutkimusmenetelmät, menetelmätietoutta tradenomiopiskelijoille. 1 p. Helsinki. Hakapaino Oy.

Makkonen, Henna. Positiivarit. Värssypankki. Elämäntaito. [online] [Viitattu 8.10.2009] Päivitetty 2009. Saatavana www-muodossa: <URL:http://www.positiivarit.fi/>

Myllykoski, Anne-Mari; Melamies, Nina & Kangas, Sari 2004. Itsenäistyvä nuori ja AD/HD. 1 p. Jyväskylä. PS-kustannus.

Opetushallitus 2004. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet [online]. [Viitattu 8.10.2009]. Päivitetty 22.9.2009. Saatavana www-muodossa: <URL:http://www.oph.fi/koulutuksen_jarjestaminen/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus/>

Paunonen, Marita & Vehviläinen-Julkunen, Katri 2006. Hoitotieteen tutkimusmetodiikka 1. 4 p. Porvoo. WSOY.

Reinikkala, Paula, Ryhönen Eeva-Liisa, Penttinen, Hannu & Pesonen Jyrki 2003. Kasvun aika. 1 p. Porvoo. WSOY.

Rimpelä, Matti 2007. Lapsen ja perheen laaja hyvinvointiarvio vähentäisi katastrofien vaaraa. Suomen Lääkärilehti. Nro 47/2007.

Opetushallitus 2004. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet [online]. [Viitattu 8.10.2009]. Päivitetty 22.9.2009. Saatava www-muodossa: <URL:http://www.oph.fi/koulutuksen_jarjestaminen/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus/>

Salasuo, Mikko 2006. Atomisoitunut sukupolvi. [online]. Helsingin kaupungin tietokeskus, Tutkimuksia 2006. Päivitetty 7.12.2006. [viitattu 22.9.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL:<http://english.espoo.fi>>

Sendak, Maurice. Teoksessa Sammalkorpi, Virve (toim.) 2001. Tartu hetkeen, ajatuksia nuorille sankareille. Keuruu. Otava.

STM 2009. Kouluterveydenhuolto. [online]. Sosiaali- ja terveysministeriö. Päivitetty 22.6.2009. [viitattu 9.10.2009]. Saatavilla www-muodossa:<URL:http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/terveyspalvelut/kouluterveydenhuolto/>

STT 2009. Opettajat: Kouluista pitää tehdä turvallisempia [online]. Iltasanomat, päivitetty 14.1.2009 [viitattu 11.2.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL: <http://www.iltasanomat.fi/uutiset/kotimaa/>>

Suvisaari, Jaana, Manninen, Marko 2009. Käytöshäiriön ennusteeseen vaikutetaan parhaiten puuttamalla ongelmiin varhain. Suomen Lääkärilehti. Nro 27–32/2009.

Teirilä, Marjatta & Jyväsjärvi, Erkki 2001. Tutkielmantekijän työkirja. 1 p. Vantaa. Tummavuoren Kirjapaino Oy.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. 2.p. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Viemerö, Vappu. Aggressio ja aggressivisuus 2006. [online] [Viitattu 22.9.2009.] Saatavilla www-muodossa: <URL:[http:// www.tieteessatapahtuu.fi](http://www.tieteessatapahtuu.fi)>

Väestöliitto [online] 2009. Murrosikä. [viitattu 19.3.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL: http://www.vaestoliitto.fi/seksuaaliterveys/seksuaaliterveysklinikan_nettipa/nuoret/tietopankit/murrosika/>

Arvoisa vastaanottaja!

2.4.2009

Olemme kaksi sairaanhoitajaopiskelijaa Vaasan ammattikorkeakoulusta ja tarkoituksenamme olisi tutkia ovatko opettajien mielestä nuorten käytöshäiriöt lisääntyneet viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Anomme kohteliaimmin lupaa saada tehdä opinnäytetyötä koulussanne. Opinnäytetyömme aiheenamme on; opettajien kokemuksia nuorten käytöshäiriöistä viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vertailukohteinamme ovat maaseutu- ja kaupunkikoulu Pohjanmaalla.

Pyydämme Teitä palauttamaan lomakkeet täytettynä 25.5.2009 mennessä ohessa tulevaan vastauslaatikkoon. Vastauslaatikot noudamme 29.5.2009.

Työmme valmistuu syksyllä 2009. Kyselylomakkeiden avulla keräämme tietoa käytöshäiriöiden yleisyydestä ja muutoksista sekä mahdollisista muutoksiin johtaneista vaikutteista. Kyselylomake sisältää avoimia kysymyksiä eikä siinä tule ilmi vastaajan henkilöllisyyttä. Vastaukset käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti ja ne hävitetään opinnäytetyön valmistumisen jälkeen.

Kiittäen

Matleena Lamminaho
puh. 0503431018

Anne-Mari Ojanen
puh. 0505947046

Opinnäytetyön ohjaaja: Hannele Laaksonen
yliopettaja
hoitotyö
Vaasan ammattikorkeakoulu
email: hla@puv.fi

KYSELYKAAVAKE

Ympyröi mielestäsi oikea vaihtoehto.

1. Ovatko mielestäsi nuorten käytöshäiriöt lisääntyneet? Kyllä Ei

Vastaa seuraaviin avoimiin kysymyksiin muutamalla lauseella.

2. Millaisia ovat nuorten käytöshäiriöt opettajien arvioimana?

3. Miten nuorten käytöshäiriöt tulevat ilmi?

4. Miten nuorten käytöshäiriöt ovat muuttuneet viimeisen 10 vuoden aikana?

5. Mitkä tekijät ovat mielestäsi vaikuttaneet nuorten käyttäytymisen muutoksiin?

6. Kuinka kauan olet toiminut opettajan työssä? _____

KIITOS AJASTASI

Liitetaulukko 1 Aineiston analyysiprosessi: Nuorten käytöshäiriöiden ilmeneminen

	Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat	Yläluokat
Millaisia ovat nuorten käytöshäiriöt opettajien arvioimana ja kuinka ne tulevat ilmi?	<p>”Törkeä kielenkäyttö...”</p> <p>”...Kielenkäyttö on rumaa, tönkeää ja epäkohteliasta.”</p> <p>”...huonoa kielenkäyttöä”</p> <p>”...suunsoitto,...”</p> <p>”Suunsoitto...”</p> <p>”...huonoa kielenkäyttöä,...”</p> <p>”Huutelua, rumia sanoja, kirolua,...”</p> <p>”Ylimääräinen kommentointi”</p> <p>”Haistattelevat”</p> <p>”Nimittelevät”</p> <p>”Kiroiluna,...”</p> <p>”...lyhytjäteisyyttä,...”</p> <p>”Äkkipikaisuus”</p> <p>”Itsehillinnän puute”</p> <p>aggressiivisia turhautumisen puuskia.”</p> <p>”...tuntien häirintä,...”</p> <p>”Tunnin keskeytykset ja häirintä,...”</p> <p>”...Luokka häirintänä,...”</p> <p>”Myöhästely oppitunneilta”</p> <p>”...toisten oppilaiden/opettajien koskemattomuutta ei kunnioiteta, suvaitsemattomuutta,...”</p>	<p>Epäkorrekti kielenkäyttö</p> <p>Äkkipikaisuus</p> <p>Tuntien häirintä</p> <p>Kiusaaminen ja väkivallan käyttö</p>	<p>UHMAKKUUS</p> <p>KESKITTYMISKYVYTTÖMYYS</p> <p>EPÄSOSIAALISUUS</p> <p>MT-ONGELMAT</p> <p>TURVATTOMUUS</p>

	<p>”...kiusaamista eri muodo- doin,…”</p> <p>”...nahistelua, riitelyä,…”</p> <p>”...kiusaamisena.”</p> <p>”...fyysinen väkivalta,…”</p> <p>”...kiusaamista.”</p> <p>”Aggressiivinen käytös”</p> <p>”Voi satuttaa toista julmas- ti”</p> <p>”Äärimmäisen väkivaltainen käytös muita kohtaan”</p> <p>”Äärimmäinen väkivalta.”</p> <p>”Kiusaaminen ja uhkailu”</p> <p>”Koulukiusaaminen”</p> <p>”Kiusaavat muita”</p> <p>”Kiusaaminen”</p> <p>”...epäkohteliaana ja epä- kunnioittavana käytökse- nä,…”</p> <p>”Epäkunnioittava puhe opettajille ja kavereille”</p> <p>”Toisten oikeuksien polke- mista”</p> <p>”Vilpillinen toiminta,…”</p> <p>”...mukavuudenhalua, laiskuutta, valehtelua.”</p> <p>”Tavaroiden rikkominen”</p> <p>”...ei jaksa kuunnella toisia”</p> <p>”...röyhkeyttä”</p> <p>”Kotona vanhempien vas- tustaminen…”</p> <p>”...väsymys…”</p>	<p>Kiusaaminen ja väki- vallan käyttö</p> <p>Epäkunnioittava käytös</p>	
--	---	---	--

	<p>”...väsymisenä.”</p> <p>”...väsyneen oloisia”</p> <p>”...myöhäinen kotiintuloai- ka...”</p> <p>”...ei jaksa tehdä kotitehtä- viä,...”</p> <p>”...vaikeutena toimia ryh- mässä,...”</p> <p>”...Itsekkyyttä,...”</p> <p>”...huomionkipeys, itsek- kyys,...”</p> <p>”...itsekkyyttä...”</p> <p>”Ei osata huomioida muita”</p> <p>”Narsismi...”</p> <p>”...sääntöjen noudattaminen on vaikeaa....”</p> <p>”Säännöistä piittaamatto- muus,...”</p> <p>”...säännöt noudattamatta.”</p> <p>”...sääntörikkomukset,...”</p> <p>”Sääntöjen rikkominen.”</p> <p>”Rikkoo toistuvasti järjes- tyssääntöjä”</p> <p>”Lintsamisena,...”</p> <p>”Pinnaus”</p> <p>”Lintsaus”</p> <p>”Eivät tottele”</p> <p>”Empatia puuttuu monelta”</p>	<p>Väsyminen</p> <p>Yhteistyökyvyttömyys</p> <p>Itsekeskeisyys</p> <p>Sääntöjä ei noudateta</p>	
--	---	---	--

	<p>”Empatiakyvyn puutteen ilmauksia”</p> <p>”Empatian puute lisääntynyt”</p> <p>”...empatian puute”</p> <p>”Millaan ei ole mitään väliä, mikään ei pysäytä”</p> <p>”Opettajien työn sabotointia...”</p> <p>”...piittaamattomuutta,...”</p> <p>”Välinpitämättömyyttä,...”</p> <p>”...välinpitämättömyys,...”</p> <p>”Piittaamattomuutta,...”</p> <p>”...työmotivaation laskua.”</p> <p>”...välinpitämättömyys koulumenestyksestä.”</p> <p>”...välinpitämättömyytenä koulunkäyntiä kohtaan, ei opiskelutavoitteita,...”</p> <p>”Passiivisuutena, ... piittaamattomuutena tavoitteisiin, ...”</p> <p>”Piittaamattomuutta, ...”</p> <p>”...mielenterveyden ongelmat eri muodoissa, ...”</p> <p>”...sulkeutuneisuutena, ...”</p> <p>”Äärimmäinen ripustautu-</p>	<p>Empatian puute</p> <p>Opettajien työn sabotointi</p> <p>Piittaamattomuus</p> <p>Mielenterveysongelmat</p>	
--	---	--	--

	<p>minen aikuisiin (Opettaja, terveydenhoitaja)”</p> <p>”Nuorten turvattomuus näkyy”</p> <p>”Kaivataan aikuista”</p> <p>”Tuen ja turvan haku”</p> <p>”Levottomuutta,...”</p> <p>”...rauhattomuus, keskittymiskyvyttömyys,...”</p> <p>”...ylipursuamisena,...”</p> <p>”...levottomuutena,...”</p> <p>”...keskittymiskyvyn puutteena,...”</p> <p>”Levottomuus”</p> <p>”häsläys, höpöttäminen,...”</p> <p>”...nuoret hyvin levottomia...”</p> <p>”Ei jaksaa keskittyä tunnilla,...”</p> <p>”Levottomuus (äärimmillen vietyä)”</p> <p>”Entistä levottomampaa käytöstä entistä useammalla”</p>	<p>Turvattomuus</p> <p>Levottomuus</p>	
--	---	--	--

Liitetaulukko 2 Aineiston analyysiprosessi: Nuorten käytöshäiriöiden muutokset viimeisen 10vuoden aikana

<p>Miten nuorten käytöshäiriöt ovat muuttaneet viimeisen 10 vuoden aikana?</p>	<p>”Mielestäni vähentyneet”</p> <p>”En huomaa selkeää muutosta”</p> <p>”... häiriköinti on usein verbaalista...”</p> <p>”kiusaamiset menevät nykyään paljon syvemmälle tasolle...”</p> <p>”...kaveriporukka muokkaa asenteita...”</p> <p>”Ennen luokassa oli keskimäärin 0-3(4) häiritsevää tai huonosti käyttäytyvää oppilasta ja muut pitivät sitä ei-hyväksyttävänä. Nyt luokassa voi olla 3-10 huommin käyttäytyvää ja he luovat vahvasti vaikutelmaa, että heidän käyttöksensä on hyväksyttävää...”</p> <p>”Välipitämättömyys koulutyötä kohtaan tulee entistä selvemmin ilmi...”</p> <p>”Hällä väliä-asenne taas lisääntynyt, koulu kielteisyys.”</p> <p>”Passiivisuutta ja piittaamattomuutta annetuista läksyistä ja tehtävistä”</p> <p>”...Nuorten passiivisuus ja apaattisuus, väsymys on myös lisääntynyt.”</p> <p>”Laiskempia ja mukavuudenhaluisempia”</p>	<p>Ei muutoksia/ Vähentyneet</p> <p>Häirintä muuttanut enemmän henkiseksi</p> <p>Kavereiden merkitys</p> <p>Passiivisuus: läksyjen laiminlyönti, tuntiaktiivisuuden puute, poisolot</p>	<p>KAVEREIDEN VAIKUTUS JA PERHE</p> <p>MT-ONGELMAT</p> <p>EPÄSOSIAALISUUS</p> <p>INTERNET</p> <p>LEVOTTOMUUS</p> <p>VAIKEUS HALLITA</p> <p>EI MUUTOKSIA/ VÄHENTYNEET/ PARANTUNEET</p>
--	---	--	--

	<p>”...Vanhemmat selittelevät nuorten käytöstä hyväksyttäväksi.”</p> <p>”...huoltajat eivät aina ole samoilla linjoilla koulun kanssa...”</p> <p>”...kyvyttömyys vanhemmuuteen.”</p> <p>”...MT-ongelmien lisääntyminen,...”</p> <p>”Myös muita mielenterveys ja käytöshäiriöitä.”</p> <p>”Masennus”</p> <p>”ADHD”</p> <p>”Enemmän moniongelmaisia”</p> <p>”Ongelmat moninkertaiset”</p> <p>”Ongelmat moninaisia”</p> <p>”...sopeutumattomuutena ryhmään...”</p> <p>”Vaikeus ottaa vastaan ohjeita, totella”</p> <p>”Raaistuneet”</p> <p>”...internet, nuoret ovat huomattavasti enemmän tekemisissä toistensa kanssa.”</p> <p>”Siirtyneet virtuaaliseen mediaan”</p> <p>”...Internet,...”</p>	<p>Vanhempien asenne muuttunut</p> <p>Mielenterveysongelmat kasvaneet</p> <p>Yhteistyökyvyttömyys</p> <p>Käytöshäiriöistä on tullut julmempia</p> <p>Internetin käyttö vaikuttaa lisäävästi käytöshäiriöihin</p>	
--	---	--	--

	<p>”Julkisempia ja siirtyneet nettiin”</p> <p>”Häiriökäyttäytyminen on vaikeampaa hallita,...”</p> <p>”Nuoret jotka oireilevat, oireilevat vakavammin ja yläkouluissa ongelmat ovat jo tosi laajoja”</p> <p>”Levottomuus tunneilla yleisempää”</p> <p>”Käytös parempaa kuin ennen”</p>	<p>Internetin käyttö vaikuttaa lisäävästi käytöshäiriöihin</p> <p>Käytöshäiriöistä tullut vaikeasti hallittavia</p> <p>Levottomuus lisääntynyt</p> <p>Käytöshäiriöt parantuneet</p>	
--	--	---	--

Liitetaulukko 2 Aineiston analyysiprosessi: Nuorten käyttäytymisen muutoksiin vaikuttavat tekijät

<p>Mitkä tekijät ovat mielestäsi vaikuttaneet nuorten käyttäytymisen muutoksiin?</p>	<p>”Tietotekniikka, gallerioiden välityksellä nuoret muokkaavat tapahtumien kulkua ja tuovat itseään esiin...”</p> <p>”Internet...”</p> <p>”...Netissä istutaan myöhään...”</p> <p>”Virtuaalinen elämäntapa”</p> <p>”... Vanhempien valvonta päättyy jo 11-13 vuotiailta. Vanhemmat eivät jaksa asettaa rajoja ja valvoa niitä. Valtaa annetaan nuorille...”</p> <p>”... vanhempien välinpitämättömyys...”</p> <p>”...Perheiden ja kotien uudet haasteet...”</p> <p>”...Perheiden moniongelmaisuus.”</p> <p>”Lapsen rajut elämäkokemukset”</p> <p>”...perheen aseman muuttuminen...”</p> <p>”Vanhempien kadoksissa oleva auktoriteetti ja vanhemmuus”</p> <p>”Huoltajilla ei ole aikaa lapsille...”</p> <p>”Huonosti hoidetut avioerot”</p> <p>”Vanhempien kiire ja ajanpuute lapsille”</p> <p>”Vanhemmilla ei ole aikaa”</p> <p>”Kaverivanhemmat jotka eivät ole aikuisia eivätkä kestä lastensa kielteisiä tunteita”</p>	<p>Internet</p> <p>Vanhemmuus</p>	<p>MT-ONGELMAT</p> <p>VANHEMMUUS</p> <p>YHTEISKUNTA</p> <p>KAVERIT</p>
--	--	-----------------------------------	--

	<p>”...perheiden irrallisuus,...”</p> <p>”Kielteiset elämäkokemukset”</p> <p>”...Yhteiskunnan yleinen ilmapiiri.”</p> <p>”...julkisuuden ja poliitikkojen valehtelu hyväksytään liian yleisesti...”</p> <p>”Yhteiskunnan muutokset. Muuttuva maailma...”</p> <p>”Yhteiskunnan ja Koulun tavoitetason lasku.”</p> <p>”Yhteiskunnan asettamat paineet”</p> <p>”Elämän hektisyys yleensä”</p> <p>”Yhteisöllisyyden väheneminen”</p> <p>”...opettajien kurinpitokeinojen kaventaminen.”</p> <p>”...Päästään melko hyvin jatkamaan ammatilliseen koulutukseen,</p> <p>”Median vaikutus...”</p> <p>”Tyhmät opetussuunnitelmat joihin oppilaat eivät pysty.”</p> <p>”Hektisyys/urakeskeisyys näkyy lapsissa”</p> <p>”...kaverien malli,...”</p> <p>”Lama,...”</p> <p>”Ajan ja varojen puute”</p> <p>”...Koulujen resurssipu-</p>	<p>Vanhemmuus</p> <p>Yhteiskunta</p> <p>Kaverit</p> <p>Lama</p>	
--	---	---	--

	<p>la,...”</p> <p>”...tehostetummin resursseja yksilöllisiin opetusjärjestelyihin...”</p> <p>”...Kaiken valmiina saaminen passivoittaa...”</p> <p>”Mitä vanhemmat odottavat ja edellyttävät lapsiltaan...”</p> <p>”...ei tarvitse ponnistella, kun vähemmälläkin selviää.”</p> <p>”Raskauden aikaiset laiminlyönnit: äidin alkoholin käyttö, tupakointi, huumeet.”</p> <p>”Psyykkinen ja fyysinen väkivalta”</p> <p>”Yksinäisyys”</p> <p>”Nuoret yksin”</p> <p>”...Ikäluokatkin ovat erilaisia.”</p> <p>”Suuret luokkaerot”</p>	<p>Lama</p> <p>Nuorilta ei odoteta mitään</p> <p>Raskausajan päihteiden käyttö</p> <p>Psyykkiset ja fyysiset ongelmat</p> <p>Yksinäisyys</p> <p>Erilaiset koululuokat</p>	
--	---	---	--